

Lunds universitet
Språk- och litteraturcentrum
Handledare: Johanna Lindblad
03-06-2026

Kandidatuppsats i ryska
Alva Nersäter
RYSK03

”En polycentrisk värld: [Kremls] bruksinstruktioner”

En analys av Valdajklubbens årsrapport ”Doktor Kaos” från
2025

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Bakgrund	2
1.2.1 Definitioner	2
1.2.2 Valdajklubben och årsrapporterna	3
1.3 Syfte och frågeställningar	6
1.4 Tidigare forskning	6
2. Teori och metod	8
2.1 Teori	8
2.2 Metod	11
2.3 Avgränsningar	12
3. Textuell och ideationell struktur	12
4. Beskrivning	13
4.1 Presentationsstrukturer	13
4.1.1 Propositioner och presuppositioner	13
4.1.2 Sammanhållande drag och logiska kopplingar	15
4.2 Klassificeringsscheman	17
4.2.1 Universalism och ad-hoc koalitioner	17
4.2.2 Krig och konflikt	19
4.2.3 Regler och kaos	22
4.2.4 Filmreferens	24
4.2.5 Artificiellt och naturligt	25
4.3 Aktörer	27
4.3.1 Agens	27
4.3.2 Kontext	30
4.4 Expressiv modalitet	31
4.5 Läsartilltal	34
4.5.1 Inkludering och exkludering	34
4.5.2 Förklarande text	36
5. Tolkning	37
6. Resultat	39
6.1 Sammanfattning resultat	39
6.2 Förklaring	40
7. Avslutning	45
8. Referensförteckning	46

1. Inledning

1.1 Problemformulering

I september 2025 publicerade den Moskva-baserade tankesmedjan Valdajklubben sin årsrapport ”Doktor Kaos, eller: Hur man slutar att vara rädd och börjar älska oordningen” (*Doktor Chaos, ili Kak perestat’ bojat’sja i poljubit’ besporjadok*).^{*1} Dess huvudtema är övergången från en liberal eller regelbaserad världsordning till polycentrism. Valdaj beskriver sig själv som en ”internationell diskussionsklubb” (*mezhdunarodnyj diskussionnyj klub*) bestående av utrikespolitiska experter. På årskonferensen 2025 med temat ”En polycentrisk värld: bruksinstruktioner” (*Politsentritjnyj mir: instruksija po primeneniju*) höll president Vladimir Putin traditionsenligt tal och intervjuades.² Konferenserna utgör med andra ord en plattform för Kreml att kommunicera sin världsbild, och de analyser som ”Doktor Kaos” förmedlar bekräftar narrativ som Kreml använder för att motivera sin utrikespolitik.

I denna uppsats undersöks i vilken utsträckning Valdajklubbens tolkningar av det internationella omvärldsläget i ”Doktor Kaos” kan betraktas som en reproduktion av Kremls officiella utrikespolitiska linje eller om klubben i någon grad utvecklar egna tolkningar. Enligt de politiska analytikerna Anton Barabasjin och Alexander Graef i en rapport från 2019 syftade verksamheten till att erbjuda inspiration för utrikespolitikens utformning även om Valdaj inte var oberoende.³ Barabasjin skriver 2025 att Valdajs analyser i dagsläget syftar till att försvara Kremls utrikespolitik.⁴ Argument som talar för att analyserna i ”Doktor Kaos” syftar till att skapa ett narrativ som rättfärdigar en redan fastställd utrikespolitisk kurs är dels att klubben tillåts verka i en kontext där repressionen mot kritiker och oliktankande har ökat kraftig sedan Rysslands storskaliga invasion av Ukraina 2022,⁵ dels dess nära relation till Kreml. Hypotesen

* Alla översättningar från ryska till svenska är mina egna om annat inte anges.

¹ Se: O, Barabanov., A, Bespalov., T, Bordatjov., F, Lukjanov., A, Susjentsov. & I, Timofejev. Doktor Chaos, ili Kak perestat’ bojat’sja i poljubit’ besporjadok. *Valdaj – Mezhdunarodnyj diskussionnyj klub*. (september, 2025). <https://ru.valdaiclub.com/files/53295/>

² S, Cross, Sharyl. & I, Okunev. Russia's Geopolitical Civilizational Narratives and Strategic Direction in the Contemporary Multipolar World Order. *Comparative Civilizations Review*. 92 (2025): s. 181; Valdaj – Mezhdunarodnyj diskussionnyj klub. *XXII Jezjegodnoje zasedanie Mezhdunarodnogo diskussionnogo kluba "Valdaj"*. Valdaj – Mezhdunarodnyj diskussionnyj klub. (u.å.). <https://ru.valdaiclub.com/events/own/xxii-ezhegodnoe-zasedanie-mezhdunarodnogo-diskussionnogo-kluba-valday/>

³ A, Barabasjin. & A, Graef. *Thinking foreign policy in Russia: Think tanks and grand narratives*. Atlantic Council. (2019). s. 35.

⁴ A, Barabasjin. Svideteli Chaosa. Anton Barabasjin o pjati postylatach rossijskoj ”Teorii chaosa”. *Riddle Russia*. (24/11 2025). s. 1-2, 4. <https://ridl.io/ru/svideteli-chaosa/>

⁵ W, Sloane. & A, Raspopina.(red.). *Kremlin Media Wars. Censorship and Control Since the Invasion of Ukraine*. (Taylor & Francis Group, 2025). s. 1-5, 9-10, 14-18, 148-157.

är att analyserna i ”Doktor Kaos” främst konstrueras för att framställa Rysslands utrikespolitik som en rimlig och nödvändig reaktion på det internationella omvärldsläget i syfte att legitimera och främja Kremls utrikespolitiska intressen.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Definitioner

Nedan följer en förklaring av koncept kopplade till internationella relationer och politik eftersom begreppen är centrala för analysen av ”Doktor Kaos”. John Ikenberry, som tillhör den liberala skolan inom studier av internationella relationer (IR), menar att en liberal världsordning definieras av ”Open markets, international institutions, cooperative security, democratic community, progressive change, collective problem solving, shared sovereignty, the rule of law”.⁶ En regelbaserad ordning behöver dock inte betecknas ”liberal” då detta har politiska implikationer som frihandel.⁷ Den realistiska skolan inom IR betonar rivalitet och strävan efter en maktbalans stater emellan i en anarkistisk internationell ordning.⁸ Statsvetaren Kjell Engelbrekt redogör för diskrepansen mellan Ikenberrys ingång och forskaren Charles Glasers realistiska tolkning - att en ordning skulle vara mer robust i en multipolär värld om den vore baserad på universellt accepterade principer snarare än västerländsk liberalism.⁹ I boken *Historiens återkomst* skriver Martin Kragh att stater har tenderat att bryta mot universella anspråk på kollektiva regler för samtliga stater ”oavsett deras eventuella storlek, statsskick, ekonomiska resurser eller militära styrka”, sedan den regelbaserade ordningens tillblivelse 1945.¹⁰ Kragh skriver att Kina och Ryssland ofta hänvisar till västs hegemoni och brott mot det regelverk man själv förespråkar, för att påvisa att en multipolär ordning erbjuder diversifiering av makt och därmed ökad rättvisa.¹¹ Han menar dock att deras retorik kring multipolaritet endast ger en illusorisk anda av demokratisering:

Retoriken om multipolaritet utstrålade på ett plan en aura av demokrati, en föreställning om staters jämbördighet i det internationella systemet. På ett djupare plan implicerade metaforen något annat, en värld med några få och dominerande gravitationsfält, som i sin tur utövar sitt inflytande på svagare närområden. Det vill säga, en återgång till någonting som liknade de principer om realpolitik, intressesfärer och maktbalans som världen brottats

⁶ J. G. Ikenberry. (red.). *Power, Order, and Change in World Politics*. (Cambridge University Press, 2014). s. 9.

⁷ M. Lagutina. N. Tsvetkova. & A. Sergunin, Alexander. *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. (Routledge, 2023). s. 31; Ö, Çağatay. *The Rise and Fall of the Eagle: an Assessment of the Liberal World Order*. (Apple Academic Press, 2024). s. 19-20, 69-72.

⁸ J. Donnelly. *Realism and International Relations*. (Cambridge University Press, 2000). s. 7-11.

⁹ K. Engelbrekt. Ukrainakriget och den regelbaserade världsordningen. *Statsvetenskaplig Tidskrift* 125:3 (2023): s. 549-550.

¹⁰ M. Kragh. *Historiens återkomst: Europa och världsordningens sammanbrott*. (Fri tanke, 2025). s. 207-210.

¹¹ Kragh. *Historiens återkomst*. s. 149-151, 171-181, 202-207.

med i århundradena – uppfattningen att det finns 'stormakter' respektive 'småstater', och att enbart en sådan ordning kan utgöra en källa till stabilitet.¹²

Alltså flyttas handlingsutrymme i en sådan ordning längre bort från enskilda stater när makten koncentreras till polens ”dominerande” center. Detta relaterar till idén om *civilisatoriska poler* som har varit ett centralt koncept bland ryska akademiker, vilket Irina Antonova och Marina Lagutina redogör för i *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. De citerar Aleksandr Dugin:

The pole of a multipolar world is civilization + a large space (that is, cultural unity tied to a certain territorial attribute). The pole is culture + power. The pole is identity (cultural identity) + sovereignty (ability to defend identity).¹³

De menar att ryska experter har betraktat regionalisering som en katalysator för multipolaritet och Ryssland som en del av en euroasiatisk civilisatorisk pol.¹⁴ Konceptet har på senare år utvecklats till idén om en ”post-västerländsk” polycentrisk ordning vilken de förklarar

consists of several centers of power that accumulate several types of poles. [...] [S]tructurally, the polycentric world order seems to be more complex in terms of the composition of actors (not only states) and multi-level nature (not only the level of nation-states).¹⁵

Polycentrismens poler kan inkludera transnationella unioner, som EU och BRICS, och relationerna dem emellan är konkurrensstyrda. Dessutom förutsätter ordningen redistribuering av resurser från globala nord till syd.¹⁶ I följande studie kommer Valdajs framställning av världsordningen att undersökas i ljuset av dessa koncept hämtade från teoretiska ramverk inom IR, samt i förhållande till Kremls retorik kring och tolkning av de olika koncepten.

1.2.2 Valdajklubben och årsrapporterna

Sedan Putins första period 2000 har utrikespolitiken knutits närmare presidenten. För att få inflytande i det offentliga samtalet genom indirekt eller direkt materiellt och symboliskt stöd har tillgång till hans krets varit en förutsättning. Det finansiella beroendet har stärkts till följd av restriktioner angående utrikesstöd under 2010-talet.¹⁷ Sedan sitt grundande 2004 har Valdajklubben erbjudit Kreml forum i Ryssland och utomlands för att kommunicera med utländska aktörer och definiera den inhemska debatten.¹⁸ Eftersom deras främsta sponsorer är

¹² Kragh. *Historiens återkomst*. s. 174.

¹³ Lagutina. m.fl. *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. s. 266.

¹⁴ Lagutina. m.fl. *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. s. 266.

¹⁵ Lagutina. m.fl. *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. s. 267.

¹⁶ Lagutina. m.fl. *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. s. 266-267.

¹⁷ A, Barabasjin, Anton. & A, Graef. *Thinking foreign policy in Russia: Think tanks and grand narratives*. Atlantic Council. (2019). s. 2-4, 7, 9, 14.

¹⁸ Barabasjin. & Graef. *Thinking foreign policy in Russia*. s. 14; C, Vendil. Pallin. & S, Oxenstierna. *Russian Think Tanks and Soft Power*. (Totalförsvarets forskningsinstitut, 2017). s. 25.

statliga bolag får de indirekt statlig finansiering. Putins deltagande är ett tydligt uttryck för symboliskt statligt stöd, liksom samarbetena med statliga institutioner*.¹⁹ Författarna till ”Doktor Kaos” - Oleg Barabanov, Anton Besspalov, Timofej Bordatjov, Fjodor Lukjanov, Andrej Susjentsov och Ivan Timofejev - är utrikespolitiska experter med olika specialområden och kopplingar till den ryska politiska eliten.²⁰ Valdajs ordförande, Lukjanov, är chefredaktör på tidskriften *Russia in Global Affairs* (RIAC). Tidskriften är nära sammankopplad med Rådet för utrikes- och försvarspolitik (SVOP), ett nätverk som består av inflytelserika individer där försvarsminister Sergej Lavrov ingår.²¹ Flera av författarna är eller har varit anställda på Moskvas statliga institut för internationella relationer (MGIMO), Högre ekonomiska skolan i Moskva (HSE) och andra expertverksamheter. MGIMO är direkt underställt utrikesministeriet och utbildar ryska diplomater.²² Verksamheterna och de statliga inrättningarna överlappar.²³

Valdajs årsrapporter författas av klubbens ledande skikt samt publiceras i anslutning till årskonferenserna och kan därmed förväntas representera klubbens dominerande uppfattningar.²⁴ I 2025-års rapport är världsordning och ”kaos” två centrala teman och Barabasjin menar att Valdaj spelade en viktig roll i formandet av ett narrativ om en världsordning där just kaos legitimerar Rysslands aggressiva utrikespolitik.²⁵ Redan i 2018-års rapport ”Livet i en sönderfallande värld” (*Zjizn’ v osypajusjtjemsja mire*) skriver ”Doktor Kaos” författare (inklusive Jaroslav Lisovolik istället för Anton Besspalov) att den regelbaserade ordningen ”hör till det förflutna” (*ostajotsja v proshlom*).²⁶ Prognosen om en ”pol-lös” värld ersätter klubbens tidigare prognos om bipolaritet mellan Kina och USA: ”This is a chaotic and rapidly changing order, a war of everyone against everyone else, and accompanied by the collapse of the world’s most fundamental institutions – from the nation-state with its sovereignty to classical capitalism.”²⁷ För nå framgång i kaoset måste stater enligt författarna vara egoistiska, sätta situationsbestämmdhet framför lojaliteter eller ideologi

* Se 1.4 (Tidigare forskning) för ytterligare information om Valdajs olika samarbeten.

¹⁹ Barabasjin. & Graef. *Thinking foreign policy in Russia*. 14.

²⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. Ob avtorach.

²¹ Barabasjin. & Graef. *Thinking foreign policy in Russia*. 11-14.

²² Barabasjin. & Graef. *Thinking foreign policy in Russia*. s. 7, 21; Valdaj. *Programmes* (u.å.). <https://valdaiclub.com/programmes/>

²³ Vendil. Pallin. & Oxenstierna. *Russian Think Tanks and Soft Power*. s. 26.

²⁴ Valdaj. *Programmes*. <https://valdaiclub.com/programmes/>

²⁵ Barabasjin. Svideteli Chaosa. s. 1-2.

²⁶ O, Barabanov., T, Bordatjov., J, Lisovolik., F, Lukjanov., A, Susjentsov. & I, Timofejev. *Zjizn’ v osypajusjtjemsja mire. Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub*. (Oktober, 2018). s. 9. <https://ru.valdaiclub.com/files/22596/>

²⁷ Engelsk version: O, Barabanov., T, Bordatjov., J, Lisovolik., F, Lukjanov., A, Susjentsov. & I, Timofejev. *Living in a Crumbling World. Valdai – Discussion Club*. (Oktober, 2018). s. 10. <https://valdaiclub.com/files/20155/>

och inse att en annat system är omöjligt.²⁸ Texten uttrycker också förhoppningar om att det gamla systemet inte ska kollapsa fullständigt och samtidigt en dyster prognos att "it is unlikely that states will manage to construct a viable new world order as long they pursue narrow self-interest at the expense of the common good."²⁹ Texten avslutas med ett att det är "våra barn och barnbarn" (*nasji deti i vnuki*) som ska leva i den värld som nu skapas.³⁰

I rapporten 2019 "Dags att växa upp, eller ett försvar av anarki" (*Vremja vzroslet', ili opravdanije anarchii*) uppvisar författarna istället en optimistisk inställning till de möjligheter sönderfallet innebär, eftersom det gamla systemet var orättvist och det nya kommer att vara mer demokratisk.³¹ Valdaj menar i rapporten 2020 att globalt kaos "bara är en övergångsperiod" (*lisj' perechodnyj period*) ur vilken ett nytt system kommer att födas.³² I rapporten 2022 är krig inte längre ett skrämmande scenario utan en realitet: "World politics has begun to rapidly return to a state of anarchy built on force"³³ och fientlighet är "an inevitable part of the emergence of a new international order."³⁴ I 2024-års rapport är Eurasien i fokus och klubben menar att istället för de "gamla institutionerna" utvecklas ett, enligt rapporten, mer demokratiskt system byggt "nedifrån och upp".³⁵ Detta utgör en kontrast till rapporten från 2018 då FN:s ovissa roll i en ny ordning utgjorde källa till oro.³⁶ Sammantaget uppvisar årsrapporterna ett markant förändrat förhållningssätt till globalt "kaos"; först som ett riskscenario, sedan som ett tillfälligt tillstånd och slutligen ett faktum eller en utgångspunkt. Det faktum att Valdaj i tidigare årsrapporter fokuserar på hur krig kan undvikas och i senare rapporter beskriver krig som ett nödvändigt ont kan sättas i relation till Kremls utrikespolitik och Rysslands krig i Ukraina. Frågan är hur "Doktor Kaos" värderar dessa för Valdaj centrala teman, och vad detta säger om klubbens relation till Kreml samt rysk inrikes- och utrikespolitik.

²⁸ Barabanov. m.fl. Zjizn' v osypajusjtjemsja mire. s. 7, 9-13, 15, 18-19, 21, 23-24.

²⁹ Barabanov. m.fl. Living in a Crumbling World. s. 24.

³⁰ Barabanov. m.fl. Zjizn' v osypajusjtjemsja mire. s. 24.

³¹ O, Barabanov., T, Bordatjov., J, Lisovolik., F, Lukjanov., A, Susjentsov. & I, Timofejev. Vremja vzroslet', ili opravdanije anarchii. Kak otsutstvije mirovogo porjadka mozjet sposobstvovat' otvetstvennomu povedeniju gosudarstv. *Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub*. (September, 2019). <https://ru.valdaiclub.com/files/29490/> (Hämtad 12-06-2026). s. 3.

³² O, Barabanov., T, Bordatjov., J, Lisovolik., F, Lukjanov., A, Susjentsov. & I, Timofejev. Utopija mnogoobraznogo mira: kak prodolzjajetsja istorija. *Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub*. (Oktober, 2020). <https://ru.valdaiclub.com/files/35332/>

³³ O, Barabanov., T, Bordatjov., J, Lisovolik., F, Lukjanov., A, Susjentsov. & I, Timofejev. A World Without Superpowers. *Valdaj – Discussion Club*. (Oktober, 2022). s. 17. <https://valdaiclub.com/files/39600/>

³⁴ Barabanov. m.fl. A World Without Superpowers. s. 19.

³⁵ O, Barabanov., T, Bordatjov., F, Lukjanov., A, Susjentsov. & I, Timofejev. Mir snizu vverch, ili Sjedery evrazijskoj architektury. *Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub*. (November, 2024). <https://ru.valdaiclub.com/files/49489/>

³⁶ Barabanov. m.fl. Zjizn' v osypajusjtjemsja mire. s. 18-23.

1.3 Syfte och frågeställningar

Mot bakgrund av den ryska inrikes- och utrikespolitiska kontexten och det samtida omvärldsläget syftar uppsatsen till att analysera i vilken utsträckning Valdajklubbens ”Doktor Kaos” reproducerar och legitimerar narrativ som ligger i linje med Kremls utrikespolitiska intressen. Genom en diskursanalys undersöks textens språkbruk och diskursiva praktiker i relation till de maktförhållanden och ideologier som omger och formar dem. De två frågeställningar som kommer att användas för att besvara uppsatsen syfte är: Hur konstrueras och legitimeras föreställningar om en framväxande världsordning i kontrast till den etablerade världsordningen i ”Doktor Kaos”? Hur framställs och positioneras internationella aktörer i ”Doktor Kaos” och vilka maktrelationer etableras genom dessa positioneringar?

1.4 Tidigare forskning

Per-Arne Bodins bok *Ryssland och Europa: en kort idéhistoria* behandlar de rysk-europeiska relationerna från Kievrus till idag. Han förklarar att begreppet Russkij mir (den ryska världen) uttrycker idén att det ryska språket, kulturen och ortodoxin skapar en mytisk gemenskap som sträcker sig bortom landets gränser. Enligt denna ”logik” utgör exempelvis Ukrainas och Belarus suveränitet ett hot mot Rysslands intressesfär.³⁷ Bodin menar att idén expanderar något som egentligen är partikulärt, det som uppfattas *ryskt*, till att omfatta något universellt: ”Det ryska är inte nationellt utan universellt. Det universella som finns i imperietanken flätas samman med en särskild syn på det universella. [...] Imperium, nation och hela världen blir till slut samma sak.”³⁸ Den ideologiska kampen under 1800-talet i Ryssland mellan slavofiler, som motsatte sig västerländsk idétradition, och västvänliga (*zapadniki*), som förordade densamma, reflekterar en bestående spänning mellan rysk och västerländsk tanketradition.³⁹ Bodin menar att Russkij mir är inkompatibel med västerländsk idétradition då ideologin ”är motsatsen till demokrati, yttrandefrihet, modernitet, tolerans och framsteg.”⁴⁰ Enligt Bodin reproducerar Kreml Russkij mirs imperielogik, anspråk på universalitet samt antivästliga inställning i sin retorik.⁴¹ Utifrån uppsatsens syfte är det relevant att undersöka om även Valdaj reproducerar diskurserna i sin konstruktion av Ryssland, väst och polycentrism.

I textanalysen kommer perspektivet rysk nykonservatism, vilken redogörs för i

³⁷ P, Bodin. *Ryssland och Europa: en kort idéhistoria*. (Norma, 2025). s. 173-179.

³⁸ Bodin. *Ryssland och Europa*. s. 187.

³⁹ Bodin. *Ryssland och Europa*. s. 136-139.

⁴⁰ Bodin. *Ryssland och Europa*. s. 184.

⁴¹ Bodin. *Ryssland och Europa*. s. 174, 178, 182-186.

*Talet signalerade att rysk utrikespolitik härnäst skulle definieras av konfrontation med väst och ökad intervention i den ryska ”intressesfären”. Se: M, Składanowski., C, Smuniewski. & A, Lukasik-Turecka. "The Media's Role in Preparing Russian Society for War with the West." *Journalism & Media* 6:2 (2025): s. 1-2.

uppsatsens teoriavsnitt, att appliceras. Maria Engström forskar om ämnet och menar att strömningen populariserades i rysk offentlighet efter Putins tal i München 2007,⁴² och i och med kriget 2022 kom att få rollen av statsideologi.⁴³ Charlie Lewis förklarar ideologin som en slags statssanktionerad messiansk nationalism vilken inkluderar imperienostalgi, konservatism, militarism, och ett fiendskap med väst.⁴⁴ Regimen nyttjar antivästliga diskurser och påståenden om russofobi för att driva upp nationalistiska stämningar, avvärja inhemska demokratisträvanden samt skapa polarisering gentemot väst.⁴⁵ Russkij mirs centrala roll för ideologin illustrerades i Putins utspel 2013 på Valdajkonferensen, där han hävdade att han älskar Ukraina eftersom landet utgör en del av en större ”ryske värld”. Chimären om att Kreml försvarar rysk diaspora används för att legitimera kränkningar av grannstaters suveränitet.⁴⁶ Givet statsideologins dominans och påverkan på rysk utrikespolitik kommer uppsatsen att utforska hur rapporten förhåller sig till dessa narrativ.

Igor Gretskej, specialist på rysk utrikespolitik, menar att Ryssland upprätthåller sin intressesfär med ”negativ motivation”, vilken kännetecknas av utpressning, uppmaning till separatism och militär aktion. Han förklarar att Kreml använder en *pluralistisk* argumentation, som bejakar länders särdrag och suveränitet, i syfte att motsätta sig humanitär intervention i andra länder, medan en *solidarisk* argumentation används för att försvara ryska ingripandena i den post-sovjetiska sfären med hänvisningar till rysk diasporas utsatthet.⁴⁷ Gretskej anknyter detta till idén om att poler utgör suveräna subjekt där maktcentret har rätt att diktera villkoren för de stater som ingår, vilka i praktiken förlorar sin suveränitet.⁴⁸ I textanalysen blir det av särskilt intresse att undersöka om polycentrismen bygger på denna imperialistiska diskurs, då den regelbaserade ordningen kritiserats för att främja västerländsk hegemoni.

På sin hemsida skriver Valdaj att deras ambitioner 2014 växte från att ”berätta för världen om Ryssland” till att ”konsolidera mellan den globala intellektuella eliten”.⁴⁹ Barabasjin och Graef anser att skiftet gjorde klubben mer Kremltrogen: ”The club’s focus shifted from informing foreigners about Russian politics to promoting distinct Russian views on international affairs.”⁴⁹ De skriver att ett presidentdekret 2013 bidrog till utvecklingen: chefredaktören Svetlana Mironjuk (Valdajs medgrundare) på den statliga nyhetsbyrån *RIA*

⁴² M, Engström. Conservatism as affect. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 459-461.

⁴³ C, Lewis. Contemporary Russian Messianism Under Putin and Russian Foreign Policy in Ukraine and Syria. *Slavonic and East European Review*. 98:3 (2020): s. 540.

⁴⁴ Lewis. Contemporary Russian Messianism Under Putin s. 537.

⁴⁵ Lewis. Contemporary Russian Messianism Under Putin s. 545-460.

⁴⁶ I, Gretskej. Lukyanov Doctrine. *Saint Louis University Law Journal*. 64:1 (2019): s. 8-10, 20-22.

⁴⁷ Gretskej. Lukyanov Doctrine. s. 8-9.

⁴⁸ Valdaj. O ”Valdaje”: Tjto takoje ”Valdaj”. (u.å.). <https://ru.valdaiclub.com/about/valdai/>

⁴⁹ Barabasjin. & Graef. *Thinking foreign policy in Russia*. s. 15.

Novosti (Valdajs dåvarande samarbetspartner) avskedades, och byrån omvandlades till *Russija Segodnja*, eftersom Mironjuks val att utbilda sig i USA och mer ”progressiva” syn på nyhetsförmedling kontra propaganda väckte Kremls missnöje. RIAC, HSE och MGIMO blev då Valdajs nya samarbetspartners.⁵⁰ Barabasjin och Graef fann 2019 i sin rapport att Valdaj har haft en mindre aktivistisk framtoning än tydligt Kremltrogna tankesmedjor och erbjudit den ryska politiska eliten tillgång till globala forum genom sin internationella profil.⁵¹ De politiska maktstridernas utslag på verksamheten illustrerar samtidigt att gränsen mellan staten och klubben är flytande och att ökad repression skapar följsamhet. En studie av ”Doktor Kaos” kan undersöka hur den politiska utvecklingen påverkar Valdajs analyser idag.

Därutöver är en undersökning av 2025-års rapport av relevans eftersom tidigare studier av klubbens grad av oberoende främst har utförts på material producerat innan 2022. I en rapport om ryska tankesmedjor från 2017 skriver Carolina Vendil Pallin och Susanne Oxenstierna att klubben har profilerat sig som ”oberoende” och sina analyser som ”opartiska”, samt haft relativt goda relationer med akademiker i väst.⁵² Vera Axyonovas komparativa studie av den Kremltrogna tankesmedjan RISS (*RISI - Rossijskij institut strategitjeskich issledovanij*) och Valdajs Covid-relaterade publiceringar fann att Valdajs texter var mindre präglade av aktivistiska diskurser. Hon efterfrågar dock studier av texter publicerade efter inskränkningarna av yttrandefriheten som genomfördes i Ryssland 2022.⁵³ Mariya Omelicheva varnar västerländska institutioner för att de ryska tankesmedjor som hon studerade 2022, däribland Valdaj, uppvisar propagandistiska tendenser till att försvara imperialism, etnonationalism och krig.⁵⁴ Givet deras internationella profil är det relevant att kartlägga i vilken grad och hur analyserna i dagsläget konstruerar världen till Kremls fördel.

2. Teori och metod

2.1 Teori

Studiens teoretiska ingång är konstruktivismen. Teorin gör antagandet att språk och diskurser är konstituerade av och konstituerar våra normer och uppfattningar, vilka i sin tur är

⁵⁰ Barabasjin. & Graef. *Thinking foreign policy in Russia*. s. 14.

⁵¹ Barabasjin. & Graef. *Thinking foreign policy in Russia*. s. 11-12, 16-18, 25.

⁵² Vendil. Pallin. & Oxenstierna. *Russian Think Tanks and Soft Power*. 22-23, 24-26, 41.

⁵³ V, Axyonova. Responding to Crises in Authoritarian Environments. *Review of Policy Research*. 41:6 (2024): s. 952-956.

⁵⁴ M, Omelicheva. Influencers, Echo Chambers, and Epistemic Bubbles: Russia's Academic Discourse in the Wake of the War in Ukraine. *Ponars Eurasia Policy Memo*. 77 (2022): s. 1-6.

subjektiva och föränderliga representationer av verkligheten.⁵⁵ Inom IR motsätter sig teorin rationalismens tolkning att aktörer enbart agerar utifrån självintresse grundat på utilitaristiska och rationella beräkningar, samt att internationella relationer är strikt materialistiska eller statiska. Konstruktivismen understryker att socialt konstruerade och föränderliga faktorer som identitet, normer och regler (diskurser) är betydelsebärande inom IR.⁵⁶ Konstruktivisten Freidrich Kratochwil menar att beslut på den internationella arenan måste vara intersubjektivt normstyrda för att kunna övertyga andra aktörer om deras giltighet. En handling anses rationell när den anses rimlig given normativa uppfattningar, och behöver inte nödvändigtvis korrespondera med den mest ”konstruktiva” lösningen ur ett rationalistiskt eller materialistiskt perspektiv.⁵⁷ Trots att det är textens språk som ska undersökas och inte Kremls utrikespolitik som sådan, så genomförs analysen med grund i antagandet att Valdajs analyser i hög grad korresponderar med de narrativ regimen använder för att rättfärdiga sin utrikespolitik.⁵⁸

Barabasjin kopplar rapportens budskap, att den regelbaserade ordningen har ersatts av globalt kaos som belönar nationers militär- och anpassningsförmåga, till kaosteori (*teorija chaosa*) som Valdaj har skrivit om tidigare.⁵⁹ Strategisk kaosteori kommer därför att utgöra ett analysverktyg i undersökningen av Valdajs konstruktion av världsordningen. Enligt Mirela Băcanu Vasile kan kaosteori utgöra ett komplement till konstruktivismen och andra etablerade inriktningar.⁶⁰ Hon skriver att: ”[constructivism’s] focus on socialization and internalization of norms makes it less well suited to understanding the chaos deliberately produced by actors with political aims”.⁶¹ Teorins antagande är att kaos inte bara accepteras av globala aktörer utan kan utgöra ett strategiskt verktyg för att uppnå geopolitiska mål. I en multipolär värld eftersträvar stater inte total dominans utan en maktbalans som omöjliggör för motståndaren att implementera sin ordning, vilket skapar ett slags limbo mellan krig och fred. Ryssland använder ”kontrollerat kaos” som geopolitiskt vapen i bland annat hybridkrigföring.⁶²

Eftersom Valdaj måste förhålla sig till de ideologier som definierar Kremls politik, så

⁵⁵ M, Jorgensen. & L, Philips. *Discourse Analysis: as Theory and Method*. (SAGE publications Ltd, 2014). s. 8-12.

⁵⁶ M, Zehfuss. *Constructivism in International Relations: the Politics of Reality*. (Cambridge University Press, 2009). s. 3-11, 19.

⁵⁷ F. V, Kratochwil. *V. Rules, Norms, and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs*. (Cambridge University Press, 1989). s. 5-12; Zehfuss. *Constructivism in International Relations*. s. 15-19.

⁵⁸ Barabasjin. Svideteli Chaosa. s. 1-5.

⁵⁹ Barabasjin. Svideteli Chaosa. s. 1-5.

⁶⁰ M, Băcanu. Vasile. Strategic chaos theory: a new framework for interpreting international relations in the era of global disorder. *Europolity: Continuity & Change in European Governance*. 19:1 (2026): s. 5-8.

⁶¹ Băcanu. Vasile. Strategic chaos theory. s. 8.

⁶² Băcanu. Vasile. Strategic chaos theory. s. 8-10, 13-20.

kommer rysk nykonservatism och dess dominerande diskurser utgöra ett teoretiskt perspektiv i analysen. Tidskriften *Studies in East European Thought* har dedikerat en volym till denna heterogena ideologiska strömning. Dess kärna utgörs av en appropriation av symboler från den ortodoxa kyrkan, en idé om ett civilisatoriskt krig mot västerländsk hegemoni och idétradition, samt ett mytiskt perspektiv på kollektiva identiteter uttryckt i Russkij mir. Där västerländsk konservatism strävar efter att bevara delar av kulturella och politiska strukturer, definieras rysk konservatism av ett reaktionärt motstånd mot upplysningsidealen rationalism, universalism och egalitarism.⁶³ Alexej Zhavoronkov kallar rörelsen pseudo-konservativ då dess syfte främst inte är att bevara utan att stärka politiska aktörer genom ett taktiskt övervägt historiebruk.⁶⁴ Eftersom situationsbestämmdhet är överordnat så kan rörelsen inte binda sig vid några principer och tar därför ofta en auktoritär riktning. Zhavoronkov menar att konspirationsteorier och ad hoc-resonemang är karaktäristiska strategier för ledare som tillhör pseudo-konservatismen, och nämner Putin, Trump, Bolsonaro och Orban som exempel.⁶⁵

Zakharanov skriver att institut och tankesmedjor arbetar *posteriori* för att motivera politikens redan fastlagda riktning.⁶⁶ På ett liknande sätt menar Marina Bykova och Jeff Love att utnämningen av Alexandr Dugin, en tongivande ideolog inom rörelsen, som Kremls chefsideolog är överdriven, eftersom hans arbete snarare reflekterar än producerar Kremls diskurser.⁶⁷ Nicola Guerra redogör för hur Dugin bytt ut eurasianism, det vill säga förespråkandet av en euroasiatisk allians mot väst som nyckeln till multipolaritet, till förhoppningar om att trumpismens antiglobalism och antiuniversalism kommer att bräcka den gamla ordningen.⁶⁸ Polycentrismen förkastar universalism till förmån för partikularism vilket väcker frågan om vilka principer global samverkan ska baseras på. Detta kommer att undersökas i textanalysen.

⁶³ M. F. Bykova. & J. Love. Contemporary Russian conservatism: myth, violence, and the rejection of universality. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 2-3, 5-8; Engström. Conservatism as affect. s. 459-463.

⁶⁴ A. Zhavoronkov. Russian Pseudo-conservatism in an International Context. *Studies in East European Thought*. 78:1/2 (2026): s 435-441.

⁶⁵ Zhavoronkov. Russian Pseudo-conservatism in an International Context. s. 436-439.

⁶⁶ Barabasjin. Svideteli Chaosa. s. 4; Zhavoronkov. Russian Pseudo-conservatism in an International Context. s. 439.

⁶⁷ Bykova. & Love. Contemporary Russian conservatism. s. 1-4.

⁶⁸ N. Guerra. From neo-Eurasianism to Trumpism: Aleksandr Dugin and the making of conservative internationalism. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 309; E. Piccoli. The Dugin network: multipolarity, traditionalism, and transnational liaisons in the West. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 335, 350.

2.2 Metod

Norman Faircloughs modell för kritisk diskursanalys (CDA) kommer att användas som metodologiskt ramverk. Modellen utgörs i praktiken av tre steg: *beskrivning*, *tolkning* och *förklaring*. I *beskrivningen* av texten analyseras dess vokabulär, grammatik och struktur vilket benämns som formella drag. Dessa bär på spår av olika värden som signalerar hur sändaren tolkar och värderar världen, samt vilka typer av maktrelationer och diskurser texten uttrycker och skapar.⁶⁹ De formella dragen samspelar med mottagarens sociokulturella "förkunskaper" eller diskursiva föreställningar av världen, vilka Fairclough kallar *members' resources* (MR). *Tolkning* rör den dialektiska process där sändarens och mottagarens resurser interagerar med texten.⁷⁰ Fairclough menar att steget: "makes explicit what for participants is generally implicit: the dependence of discourse practice on the unexplicated commonsense assumptions of MR and discourse type."⁷¹ Syftet är således att upptäcka underliggande diskurser i texten. *Förklaringen* handlar slutligen om att se dessa deltagarresurser som uttryck för ideologier, som i olika utsträckning reproducerar och transformerar de diskurser texten interagerar med på en situationell, institutionell och samhällelig nivå i relation till maktstrukturer.⁷²

I korthet kommer undersökningen att inkludera en textanalys, en tolkning av textens diskursiva praktiker och slutligen en förklaring som utgör en diskussion av undersökningens resultat i ett bredare samhällsperspektiv. Det bör understrykas att CDA:s 3 analysnivåer kommer att utgöra strukturen för analysen, men att uppsatsens omfång inte medger att alla aspekter av modellen kan behandlas. Metoden erbjuder likväl viktiga analysverktyg då avsikten är att undersöka hur språk och sociala praktiker samverkar, med grund i antagandet att språket både reflekterar och reproducerar sociala strukturer, genom att synliggöra de diskurser som texten definieras av.⁷³ Eftersom beskrivning är en detaljerad textanalys kommer först en övergripande textuell och ideationell analys genomföras i enlighet med Hellspong och Ledins analysverktyg i *Vägar genom texten*.⁷⁴ Detta görs för att skapa en grundläggande bekantskap med textens formella drag, generella teman och budskap för att finna relevanta ingångar till beskrivningen i CDA.

⁶⁹ N, Fairclough. *Language and Power*. 3. uppl. (Routledge, 2015). s. 130, 145-146.

⁷⁰ Fairclough. *Language and Power*. s. 155-172.

⁷¹ Fairclough. *Language and Power*. s. 172.

⁷² Fairclough. *Language and Power*. s. 172-175.

⁷³ Fairclough. *Language and Power*. s. 57-60, 70-72, 129-153, 154-176.

⁷⁴ L, Hellspong. & P, Ledin. *Vägar Genom Texten*. (Lund: Studentlitteratur, 1997). s. 65-101, 115-142.

2.3 Avgränsningar

”Doktor Kaos” består av 31 sidor och analysen avgränsas med hänsyn till kandidatuppsatsens syfte och frågeställningar. En textuell och ideationell analys kommer att genomföras för att identifiera dominerande teman och propositioner, vilka tillsammans med återkommande formella drag kommer att vara textanalysens strukturerande ramverk. Undersökningens avgränsningar utgörs av detta ramverk och definierar studiens fokus. Det bör betonas att dokumentet rymmer ytterligare aspekter som sannolikt hade kunnat ge upphov till intressanta analyser, men som av utrymmesskäl tyvärr inte kommer att behandlas i denna undersökning.

3. Textuell och ideationell struktur

”Doktor Kaos” har följande disposition: omslag, en författarpresentation (*ob avtorach*), innehållsförteckning (*soderzjanije*), icke-rubricerad introduktion, tio textavsnitt inklusive sju sidor statistiska illustrationer, och en baksida med Valdajs sociala medieuppgifter och sponsorer. Textens ideationella struktur kan beskrivas genom dess teman (innehåll) och propositioner (budskap), vilket Hellspong och Ledin förklarar: ”Teman ger normalt en fokusering på bestämda aspekter av ämnet medan propositioner tydligare vinklar texten och klargör dess huvudbudskap.”⁷⁵ Textens övergripande ideationella struktur i form av dominerande teman och propositioner för respektive avsnitt sammanfattas i tabell 1 nedan.

Avsnitt	Tema	Proposition
Makroplan	Den förändrade världsordningen	Den liberala ordningen präglad av västerländsk hegemoni ersätts ofrånkomligen av en polycentrisk världsordning som kan tyckas kaosartad men är mer rättvis och gynnar stater med anpassningsförmåga och militärmakt.
Inledning	Världsordningens förändring ur ett historiskt perspektiv	Ur ett historiskt jämförelseperspektiv är dagens globala förändringar inte särskilt omvälvande.
(A1) Allt mindre tillämplig erfarenhet (<i>Всё менее применимый опыт</i>)	Övergången från den liberala världsordningen som etablerades vid 1900-talets slut	Den gamla världsordningens fall kan upplevas skrämmande men det är ett väntat resultat av den historiska lagbundenheten ”kolliderande världsbilder”.
(A2) Stabilt, men bräckligt (<i>Устойчиво, но хрупко</i>)	Övergången från den liberala ordningen till polycentrism	Den polycentriska ordningen är trots återkommande konflikter oväntat robust; den betyder inte systemets fullständiga kollaps utan västs minskande inflytande.
(A3) Finns det revolutionär potential? (<i>Есть ли революционный потенциал?</i>)	Möjligheten till radikal förändring av den internationella ordningen	Dagens förändringar är resultatet av en naturlig process inte någons vilja till revolutionär omdaning, då ingen makt har incitament eller förmågan till det.
(A4) Fallstudie av Trump: en halv revolution (<i>Казус Трампа: революция наполовину</i>)	USA:s utrikespolitiska inriktning under president Donald Trump	USA:s radikala omsvängning i utrikespolitiken syftar till att bistå nationens inhemska intressen och inte till att skapa en ny, rättvisare internationell ordning, samt stimulerar övergången till polycentrism.
(A5) Konfrontation utan kompromiss (<i>Противостояние без компромисса</i>)	Militärstrategi och internationella relationer under 1900-talet	Idén om fiendens totala kapitulation intensifierades under kalla kriget och när Sovjetunionen föll så etablerades idén om det egna systemets seger och Västs överlägsenhet.

⁷⁵ Hellspong. & Ledin. *Vägar Genom Texten*. s. 122.

(A6) Tillbaka till framtiden (Назад, в будущее)	Övergången från idén om existentiell konfrontation och total seger till 1800-talets praktik om tillfällig fred i förberedelsen för nya konflikter	Ukrainakriget är ett resultat av västs tro på total seger, bland annat över Ryssland. Trump har insett att den är ouppnåeligt och flyttar frågan från ett "moraliskt" plan till ett pragmatiskt. Fredsförhandlingar för bättre villkor i väntan på förnyad konflikt är en gammal tradition från 1800-talet av fred som tillfälligt tillstånd mellan krig.
(A7) Universalitetens slut (Конец универсальности)	Universalism av globala institutioner och relationer	USA har alltid maskerat unilateralt agerande bakom retorik om universalitet men nu sker det öppet.
(A7)	Diplomati och strategisk vinst i militära konflikter	Idag är den strategiska vinsten över militära motståndare inte möjlig vilket innebär att diplomatin får en ny roll i internationella relationer.
(A8) Klassisk diplomati under nya villkor (Классическая дипломатия в новых условиях)	Diplomatiska praktiker	Idag syftar ingen av de olika diplomatiska praktikerna till att lösa konflikter, då strategisk vinst är omöjlig, utan snarare att hålla konflikter på en acceptabel nivå. Västs idé om "rätt och fel" i en konflikt är irrelevant då uppgörelser nu ska gynna alla parter i konflikter.
(A9) Är krig förståeliga? (Имеют ли войны смысл?)	Den nya internationella ordningen, krigens funktion och frånvaron av regler	Ingen makt kan hegemoniskt bestämma spelreglerna i den nya världen och de västerländska idéerna kommer inte att dominera. Krigens mål är kanske att upprätthålla en balans för relativt fredlig utveckling snarare än att uppnå en strategisk seger.
(A10) Substitut istället för institutioner (Субституты вместо институтов)	Den nya internationella ordningen	Alla makter utom Europa har accepterat att eran för stora idéer är över eftersom ingen makt har förmågan att förändra världens polycentrism. Den nya ordningen är mindre orättvis än den förra, som vaktade västs intressen, samt mer stabil på grund av nämnda diplomatiska praktiker och ömsesidiga globala beroenden.

Tabell 1. Sammanfattning av de olika avsnittens teman och propositioner

Baserat på denna komprimerade analys kan de bärande temana liberal/regelbaserad respektive polycentrisk världsordning, diplomati, internationella relationer och krig urskiljas. Aktörer som identifierats är USA och dess president, Europa eller "Väst", Ryssland, Eurasien, Ukraina och Globala Syd som tillskrivs olika grad av agens. Jämförelseperspektiv konstruerar olika motpoler i diskurser, polycentrism definieras exempelvis i relation till västerländsk hegemoni. Bärande propositioner är bland annat krig som diplomati, den liberala ordningens fall, fred som undantagstillstånd, ad-hoc koalitioner som norm för internationella relationer, samt att ingen stat kan eller vill reformera ordningen. Dessa konstruerar på ett makroplan propositionen att övergången till en polycentrisk världsordning är naturlig, oåterkallelig och innebär ökad global rättvisa. Dessutom är vissa aspekter av historien och omvärlden nedtonade, medan andra får större fokus, exempelvis Ryssland i jämförelse med USA som aktör.

4. Beskrivning

4.1 Presentationsstrukturer

4.1.1 Propositioner och presuppositioner

Termen "presupposition" beskriver förhållanden som tas för givna eller behandlas som allmän kännedom i en text. De används som utgångspunkt för textens propositioner (dess budskap

och vinkling). Texten nödgar sig inte att motivera eller förklara presuppositioner, tillskillnad från propositioner, då de anses vara omständigheter som utgör en normativ förståelse i en viss kultur.⁷⁶ Hellspong och Ledin menar att de kan "tillhöra de gängse idéerna i den aktuella diskursen" texten berör.⁷⁷ I "Doktor Kaos" hanteras vissa propositioner som presuppositioner. Ett första exempel är när presentationen av makrotemat, den förändrade världsordningen, sker implicit och inte explicit i en introduktion eller rubrik.⁷⁸ Det första avsnittet beskriver att tron på den liberala ordningens evighet "visade sig såklart vara en missräkning" (*samo soboj, okazalos' zabluzjdenijem*).⁷⁹ Först i andra avsnittet nämns det att det har skett en övergång till "polycentrism" (*politsentritjnost*).⁸⁰ Ett skäl till den stegvisa presentationen av temat kan vara en berättarteknisk vilja att bevara läsarens deltagande. Ännu ett skäl kan vara att framställningen ger texten möjlighet att hantera de till makrotemat relaterade propositionerna som presuppositioner. När den gamla ordningens fall och polycentrismens seger stegvis konstateras och därefter omärkligt redovisas som fakta behöver påståendet inte underbyggas.

Presupponering kan även ske genom det som Fairclough kallar "subordination": "where there is a *main clause* and one or more *subordinate clauses*".⁸¹ Detta gäller för komplexa meningar med flera satser där en sats får större vikt än de som får funktionen av bakgrundsinformation. Ett exempel är den underordnade satsen att Ukraina tvunget kommer att förlora kriget oaktat dess allierades agerande:

С приходом Трампа такой подход начал проявляться в отношениях между Россией и Соединёнными Штатами, которые осознали, что никакой объём военной помощи Украине не позволит ей одержать верх, зато может глубже вовлечь США в кризис и создать риски ядерной войны.⁸² [mina kursiveringar]

Med Trumps ankomst började ett sådant tillvägagångssätt manifesteras sig i relationerna mellan Ryssland och USA, eftersom USA insåg, att inga militära hjälpinsatser till Ukraina kan hjälpa landet att segra. Däremot kan detta istället dra USA djupare in i krisen och skapa risker för kärnvapenkrig. [mina kursiveringar]

Citatet ingår i ett resonemang om att Trumps tillmötesgående av Ryssland utgör den enda framkomliga vägen där det kursiverade påståendet, att Ukraina är dömt att förlora kriget, är bärande. När påståendet placeras i en bisats i en komplex mening riskerar dess ideologiska tendens att förbises.⁸³ Subordinationen omvandlar påståendet till en presupposition och det

⁷⁶ Hellspong. & Ledin. *Vägar Genom Texten*. s. 117-129.

⁷⁷ Hellspong. & Ledin. *Vägar Genom Texten*. s. 127.

⁷⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. Soderzjanije, 3-6.

⁷⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4.

⁸⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6.

⁸¹ Fairclough. *Language and Power*. s. 147.

⁸² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 21.

⁸³ Fairclough. *Language and Power*. s. 147-148.

tolkas som generell vetenskap. Dessutom förutsätter verbet ”*osoznat*” i ”eftersom USA *insåg*” att något slutligen förstås korrekt, då verbet betyder just ”inse” eller ”bli klar över”.⁸⁴ Ibland skapas presuppositioner på andra sätt, såsom i påståendet att Ryssland inte skulle riskera sin nationella stabilitet eller utveckling ”för en betydelsefull seger i en militär konflikt” (*radi resjitel’noj pobedy v vojennom konflikte*).⁸⁵ Påståendet förankras inte i någon form av argumentation vilket skapar intrycket att det är allmän kännedom trots att propositionen skulle kunna hävdas vara kontrafaktisk och ignorera landets pågående krigföring.

4.1.2 Sammanhållande drag och logiska kopplingar

Fairclough kallar strukturella drag som skapar mening genom intertextuella eller interna kopplingar i texten för formella drag med ”connective value” [sammanbindande värde] eller ”cohesive feature” [sammanhållande drag].⁸⁶ Subordination som illustrerades tidigare är ett sådant drag, liksom ”connectors” [kopplingar]: ”which mark various temporal, spatial and logical [...] relationships between sentences.”⁸⁷ ”Logical connectors” sammanbinder påståenden eller slutsatser och formar orsakssamband. Enligt Fairclough kan de forma en ideologiskt färgad tolkning om “casual or consequential relationships between things which are taken to be commonsensical may be ideological commonsense.”⁸⁸

I avsnittet ”Finns det revolutionär potential?” skapar logiska kopplingar skenbar kausalitet. Dess proposition, att det internationella systemet har förlorat förmågan till radikal förändring, underbyggs inte med argument utan presupponeras. Att ”kärnvapen spelar en stabiliserande roll” (*stabilizirujusjtjuju rol’ igrajat faktor jadernogo oruzjija*)⁸⁹ är ett konkret belägg för ordningens påstådda robusthet. Samtidigt framhålls dock staters bristande förmåga och vilja att förändra ordningen som det som i praktiken omöjliggör förändring:

«Верхи» не в состоянии быть полноценными гегемонами: на это у них нет ни свободных денег, ни внутренних общественных импульсов, ни даже уже и желания (пример Соединённых Штатов нагляден). Однако и «низы», расширяющие свои возможности, не хотят кардинальной смены существующего порядка. Они как раз стремятся избежать его полного слома, опасаясь побочных эффектов и видя для себя пользу в некоторых институтах. Система позволяет им повышать свой статус без необходимости поднимать бунт и принимать на себя избыточные риски. С точки зрения мирового большинства, революций просто не нужно.⁹⁰

⁸⁴ *Nationalencyklopedin: ordböcker. Osoznat’*. (u.å.)

⁸⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 25.

⁸⁶ Fairclough. *Language and Power*. s. 145-146.

⁸⁷ Fairclough. *Language and Power*. s. 145-146.

⁸⁸ Fairclough. *Language and Power*. s. 146.

⁸⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 10.

⁹⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 10.

”Höjdarna” har inte förmågan att vara fullständiga hegemoner: detta eftersom de varken har sparpengar, inre samhälleliga impulser, eller ens längre en önskan om detta (exemplet Förenta staterna är tydligt). Men inte heller ”botten”, som utökar sina möjligheter, önskar ett fundamentalt skifte av den existerande ordningen. De försöker just sträva efter att undvika dess fullständiga kollaps, de räds bieffekter och ser egna fördelar i vissa institutioner. Systemet tillåter dem att höja sin status utan att behöva göra revolt och utsätta sig för överdrivna risker. För världssamfundets majoritet så är revolutionen helt enkelt inte något nödvändigt.

De omständigheter som sändaren hänvisar till när den skriver att samtliga stater föredrar dagens system, konkretiseras inte utan behandlas som allmän förförståelse. Citatet beskriver att mindre stater, ”botten”, vill bevara dagens ordning för att undvika revolution och för att ”höja sin status”, men uppger inte på vilket sätt de kan förbättra sin position. Texten refererar även till Valdajs opinionsundersökning i citatet som visar på en låg efterfrågan på revolution. En logisk koppling motiverar påståendet att stater föredrar dagens ordning med hänvisning till faktumet att stormakterna, ”höjdarna”, inte har ”förmågan” eller ”önskan” att vara hegemoner, detta utöver en ovilja till en möjlig revolution. På basis av dessa omständigheter går det dock egentligen inte att dra slutsatsen att inga stater har incitament att reformera den globala ordningen. I citatet nedan görs en logisk koppling mellan å ena sidan staters ovilja till radikal nationell reformering och å andra sidan en ovilja till reformering av den globala ordningen:

Важнее, что отсутствуют страны, способные к выдвижению революционной программы, прежде всего во внутренних делах, реализация которой требовала бы по-настоящему решительных действий. Никто из значимых государств не стремится к кардинальному переустройству собственного общества, перестройке его на принципиально ином социально-экономическом фундаменте. Соответственно, нет нужды в постановке подобных вопросов и на мировом уровне. [...] Между тем внутренняя стабильность и способность власти обеспечивать безопасное развитие собственного государства являются сейчас везде приоритетом, чем-то несопоставимо более важным, чем внешние амбиции.⁹¹

Än viktigare är att det saknas länder som är kapabla till att framlägga ett revolutionärt program, framförallt i inrikespolitiken då det skulle kräva verkligt beslutsamt agerande. Ingen inflytelserik stat strävar efter att omdana det egna samhället och att omstrukturera det enligt helt nya socioekonomiska grundvalar. Således finns det inga behov att lyfta liknande frågor på ett globalt plan. [...] Samtidigt så är inre stabilitet och maktens förmåga att säkerställa trygg utveckling för den egna staten just nu prioritet överallt, något som är oändligt mycket viktigare än utrikesambitioner.

I citatet skapas en skenbar kausalitet genom en logisk koppling mellan påståenden och en slutsats som i själva verket saknar faktiskt kausal relation. I den första meningen påstås att det saknas länder som är ”kapabla till att framlägga ett revolutionärt program.” Nästa mening påstår att ”ingen inflytelserik stat strävar efter en fundamental omdaning av det egna samhället.” Därefter presenteras slutsatsen: ”Således finns det inga behov att lyfta liknande

⁹¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 11.

frågor på ett globalt plan.” Vidare i citatet påstås att ”trygg utveckling för den egna staten just nu [är] prioritet överallt” och är ”oändligt mycket viktigare än utrikesambitioner.” Resultatet blir en underförstådd slutsats där världsordningens struktur och form är sekundära. De logiska kopplingarna konstruerar ett orsakssamband mellan inrikespolitiskt orienterade stater eller oviljan till radikal nationell reformering och strävan att bevara dagens globala ordning.

Sammantaget tillåter dessa presentationsstrukturer texten att skapa skenbara orsakssamband mellan propositioner. Dessa slutsatser dras utifrån flera påståenden utan att texten etablerar något kausalt samband mellan dem. De strukturella dragen bidrar till att framställa övergången till den nya ordningen som både oundviklig och brett accepterad av världens stater.

4.2 Klassificeringsscheman

För att beskriva hur den nya och gamla ordningen framställs i ”Doktor Kaos” kommer deras klassificeringsscheman att analyseras. Klassificeringsscheman är enligt Fairclough ett ideologiskt kluster av ord, begrepp och meningsrelationer som tillsammans representerar samt definieras av diskurser: ”the classification scheme constitutes a particular way of dividing up some aspects of reality which is built upon a particular ideological representation of that reality.”⁹² Nedan följer en redogörelse för de centrala begrepp som används för att konstruera och värdera ordningarna.

4.2.1 Universalism och ad-hoc koalitioner

Texten menar att universalism, den liberala ordningens proklamerade grund, egentligen bara syftade till att rättfärdiga västs hegemoni och våldsutövning under en moralisk täckmantel: ”Användandet av våld framställdes som en kamp mellan ont och gott” (*Ispol’zovanije sily prepodnosiloc’ kak bor’ba dobra co zlom*).⁹³ Detta tillsammans med ”[a]vsaknaden av en motvikt till västs makt” (*[o]tsutstvije protivovesa zapadnoj mosjtji*), det vill säga västs hegemoniska position, menar texten ”gav upphov till frestelsen att använda våld godtyckligt” (*porodilo coblazn proizvol’nogo primenenija sily*).⁹⁴ Idén om moralisk överhöghet hade enligt texten en liknande effekt på diplomati. Syftet med förhandling var inte att nå en ömsesidig kompromiss (*prijiti k vzaimopriemlemomu kompromissu*) utan att nå ett ”’korrekt’ utfall” (*’pravil’nyj’ ischod*), som baserades på ”hur de ledande västländerna själva föreställde sig

⁹² Fairclough. *Language and Power*. s. 133.

⁹³ Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 18.

⁹⁴ Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 18.

rättvisa” (*kak predstavljali sebe spravedlivost’ vedysjtije zapadnyje strany*).⁹⁵ De stater som inte delade västs uppfattning av rättvisa missgynnades eftersom: ”Uppgörelsen måste gynna den rättfärdige, medan den skyldige kan tillåtas mildra sina villkor, men inte mer än så.” (*Uregulirovanije dolzjno byt’ v pol’zu pravogo, a vinovatomy pozvolitel’no smjagtit’ jego uslovija, ne boleje togo*).⁹⁶ Texten menar därmed att en världsordning baserad på idén om universalism gynnade aktörer som delade västs moraluppfattning och underkuvade resterande.

Författarna skriver att universalismen är ”på tillbakagång” (*uchodjasjtje*) då det ”som fram till nyligen betraktades som gemensamma tillgångar, förvandlar USA till egna instrument.” (*do nedavnego vremeni videlis’ vseobsjtjim dostojanijem, SSJA prevrasjtjajut v cobstvennyje instrumenty*).⁹⁷ Trumps utrikespolitik beskrivs samtidigt utgöra endast ett retoriskt skifte: ”Det finns nu mindre hyckleri: normernas tidigare proklamerade universalitet var ofta en täckmantel för de allra starkastes ensidiga agerande.” (*Litsemerija teper’ men’she, prezjde provozglasjajemaja universal’nost’ norm reguljarno stanovilas’ sjirmoj dlja odnostoronnich dejstvij samych sil’nych*).⁹⁸ Budskapet är att agerandet utgör en kontinuitet med skillnaden att Trump öppet aviserar sina avsikter.

Enligt rapporten så innebär den nya ordningen en diversifiering av makt och inflytande. Ett exempel på detta är enligt texten organisationer som OPEC+ som utmanar dollarns dominans. Organisationens samarbete beskrivs bygga på ”solidaritet mellan länder genom ömsesidiga ekonomiska intressen” (*solidarnost’ stran, ob’edinjonnych obsjtjim ekonomitjeskim interesom*).⁹⁹

Avsnittet ”Universalitetens slut” beskriver skiftet från universalism till en ad-hoc baserad världsordning, i vilken allianser skiftar baserat på enskilda situationsbedömningar som syftar till att maximera den egna nationens makt eller materiella position:¹⁰⁰

[В]ременные коалиции с другими государствами для защиты совпавших в данный момент интересов, и сепаратные сделки. Америку и большинство её партнёров-оппонентов объединяет ситуативность как новый принцип.¹⁰¹

[T]emporära koalitioner med andra stater för att skydda gemensamma intressen vid givna ögonblick, och separata avtal. Situationsbestämndhet förenar Amerika och dess partners och motståndare som ny princip.

⁹⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 22.

⁹⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 23.

⁹⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 18.

⁹⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 18.

⁹⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 22.

¹⁰⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 18.

¹⁰¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 15.

Vidare framträder en tvetydighet i rapportens utvärdering av begreppet universalism: västs incitament beskrivs som uteslutande maktfullkomligt samtidigt som den nya ordningens grund, ad-hoc koalitioner, beskrivs utgöra ett ideologiskt skifte från en slags värdegemenskap baserad på västerländsk moral.¹⁰² Citatet nedan uttrycker detta:

Он [Трамп] инициировал переговоры с Москвой по украинскому вопросу, демонстрируя принципиальную готовность к компромиссам, что автоматически уводит процесс из моральной плоскости, где торг не уместен, в другую категорию.¹⁰³

Han [Trump] initierade samtal med Moskva gällande Ukrainafrågan, och visade därmed en beredskap att kompromissa, vilket per automatik leder bort processen från en moralisk sfär, där förhandlingar inte är lämpliga, till en annan kategori.

Trumps ”beredskap att kompromissa” i relation till Ryssland som krigförande stat i Ukraina, framställs som en förflyttning från ”en moralisk sfär” till ”en annan kategori”, som här inte definieras närmare. Sammantaget så konstrueras skiftet från universalism till ad-hoc koalitioner stundom som ett värderingsmässigt och stundom enbart som ett optiskt skifte.

4.2.2 Krig och konflikt

Eufemismer för våld eller krig i relation till deras förekomst i den nya ordningen återkommer i texten. Tabell 2 är en kvantitativ sammanställning över i vilka kontexter omskrivningar görs för krig och vilka de är. Det bör understrykas att tabell 2 bygger på en kvalitativ bedömning av vilka omskrivningar som syftar på krig. Termer som bedömts kunna referera till andra fenomen än krig har exkluderats. Tabell 3 visar i vilka kontexter ordet ”krig” används.

Kontext	Omskrivning för krig
krigens funktion och/eller natur i dagens internationella ordning	förenklade tillvägagångssätt (<i>упрощение подход</i>), militära lösningar (<i>военные решения</i>), periodiska incidenter (<i>периодические инциденты</i>), militäraktion (<i>военные действия</i>)
krigens natur ”i de mest ’heta’ av planetens regioner” (<i>в наиболее «горячих» регионах планеты</i>)	den starkes rätt (<i>право сильного</i>), mer arkaiska metoder för konflikthantering (<i>более архаичным способом урегулирования конфликтов</i>)
Rysslands fullskaliga krig mot Ukraina	kris (<i>кризис</i>), konflikt (<i>конфликт</i>), återfall (om framtida krigsutbrott) (<i>рецидивы</i>)
Om Rysslands icke-realiserade/hypotetiska krig	militär invasion (<i>военное вторжение</i>), militär-konflikt (<i>военный конфликт</i>)
nutida eller pågående krig i världen	konflikter (<i>конфликты</i>) militärkonfrontation (<i>военное столкновение</i>), ständig uppkomst av nya konflikthärdar (<i>постоянного возникновения новых очагов противоречий</i>) väpnade konflikter (2010-2024) (<i>вооружённые конфликты</i>), Azerbajdzjans återtagande av kontroll över Karabach (<i>возвращение Азербайджаном контроля над Карабахом</i>)

¹⁰² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 15-18, 20-23.

¹⁰³ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 17.

gällande krig/risken för krigsutbrott mellan USA – Kina, Ryssland – NATO, Indien – Pakistan, Indien – Kina, Israel – Iran	”de påminner alla om en sammanpressad drivfjäder: i vilket ögonblick som helst kan det ske ett snabbt utbrott” (<i>все они напоминают сжатую пружину: в любой момент может произойти резкая вспышка</i>), militär kris (<i>военный кризис</i>), några dagar av skarp militär kris (<i>несколько дней острого военного кризиса</i>)
diskussioner om risken för kärnvapenkrig idag	direkt konfrontation (<i>прямое вооружённое</i>), kärnvapenslag (<i>ядерные удары</i>), användning av taktiska kärnvapen (<i>использование обычных вооружений</i>)
krig som skedde under 1800- och 1900-talen	stor konflikt (<i>большой конфликт</i>), massivt blodbad (om Europas världskrig) (<i>всеобщая бойня</i>), allvarliga koalitioner (<i>жестокое столкновение</i>), militära konflikter (<i>военные конфликты</i>)
om ”västs” krig under den unipolära epoken	militär intervention (<i>военные интервенции</i>), användandet av våld (<i>использование силы</i>), godtycklig tillämpning av våld (<i>произвольное применение силы</i>)

Tabell 2. Omskrivningar för krig samt i vilka kontexter de förekommer

Kontext:	Typ av krig
samtid: handelskrig	tullkrig (<i>торговые</i>) globalt handelskrig (<i>глобальная торговая война</i>)
samtid: generellt/abstrakt krig samt kriget mellan Israel och Iran	krig (<i>войны</i>), vanligt krig (<i>обычная война</i>)
samtid: vilka krig som kan vara lyckosamma i dagens världsordning	inbördeskrig eller krig över konkreta tvister om territorier (<i>междоусобные и войны за конкретную спорную территорию</i>)
samtid: vad USA riskerar om de fortsätter stödja Ukraina	Risk för kärnvapenkrig (<i>риски ядерной войны</i>)
USA:s krig under den unipolära epoken	kriget mot terror (<i>война с террором</i>)
kalla kriget	kalla kriget (<i>холодной войны</i>)
första och andra världskriget	första och andra världskriget (<i>первая и вторая мировая война</i>)
om krig under 1800-talet	blodiga krig (<i>кровопролитные войны</i>)
ospecificerat: tidigare/generellt om/risken för världskrig	stort krig (<i>большая война</i>), totalt/allmänt krig (<i>всеобщая война</i>), världskrig (<i>мировая война</i>)

Tabell 3. Förekomsten av termen ”krig” samt i vilka kontexter den förekommer

I tabell. 2 framkommer alternativa begrepp eller försköningar istället för begreppet krig främst i relation till krigens samtida roll och natur. Staters tendens att använda militärmakt för att uppnå utrikespolitiska mål kallas ”förenklade tillvägagångssätt” och förekomsten av krig omskrivs till ”arkaiska metoder för konfliktlösning”.¹⁰⁴ Den nya ordningen anses erbjuda en ”relativt stabil” (*sravnitel'no stabil'nogo*) utveckling ”förvisso överskuggad av periodiska incidenter” (*pust' i omratjemogo perioditjeskimi intsidentami*), där ”periodiska incidenter” är en eufemism för krig.¹⁰⁵ När termen krig används för samtida krig handlar det sällan om ”blodiga” eller ”stora” krig, utan om mindre dramatiserade termer, såsom ”inbördeskrig” eller ”vanliga krig”. Rysslands krig i Ukraina kallas aldrig för ”krig”. Termen ”den starkes rätt” (*pravo silnogo*) används för att beskriva händelseutvecklingen i ”planetens mest heta regioner”, vilket distanserar logikens praktiska konsekvens till något som sker på icke-

¹⁰⁴ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6, 7.

¹⁰⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 7.

namngivna avlägsna platser.¹⁰⁶ Den nya ordningen beskrivs som konfliktfylld men kontrasteras samtidigt med risken för ”ett stort krig med fatala följder” (*bolsjaja vojna s fatal’nyimi posledstvijami*).¹⁰⁷ Eufemismerna och framställningen av dagsläget som ett alternativ till ett ännu sämre scenario bidrar till att relativisera polycentrismens negativa aspekter.

I konstruktionen av den nya ordningen får krig snarast rollen som diplomatiskt verktyg och normaltillstånd. Rapporten hävdar att det i nuläget nästan är omöjligt nå ”strategisk seger över opponenten” (*stratigitjeskaja pobeda nad opponentom*) eftersom priset är för högt även för stormakter – här nämns Israel-Hamas och Indien-Pakistan men noterbart inte Ryssland.¹⁰⁸ Det föreslås därför att krigens syfte har förändrats: ”Nu är deras betydelse inte segern (att en av parterna uppnår alla sina mål) utan att upprätthålla en balans” (*Teper’ich smysl – ne podeda (dostizjenije vseh tselej odnogo iz utjastnikov), a podderzjanije balans*).¹⁰⁹ Texten menar att detta betyder en återgång till 1800-talets internationella relationer:

Его [XVIII века] история полна кровопролитными войнами. Однако они, как правило, не приводили к полному разгрому противника. Заключая мир, стороны готовились к новой схватке, но, вступая в неё, рассчитывали скорее на более выгодные условия мира, чем на уничтожение оппонента.¹¹⁰

Dess [1800-talets] historia är full av blodiga krig. I regel ledde de dock inte till fiendens fullständiga utplåning. Genom att sluta fred, förberedde sig sidorna för en ny skärmytsling, men förhoppningen med dessa var att uppnå mer fördelaktiga fredsvillkor, snarare än att helt förrinta motståndaren.

I citatet föreslås att syftet med ”att sluta fred” är att parterna kan omorganisera inför ”en ny skärmytsling”. Referensen till 1800-talets förhållanden implicerar att ett ständigt, lågintensivt krigstillstånd ska upprätthålla maktbalansen i den nya ordningen.

Textens menar även att diplomatins uppdrag i relation till krigen inte är ”att lösa dessa motsättningar utan att hålla dem på en nödvändig nivå som undviker fatala konflikter” (*eti protivoretjija, a podderzjivat’ich na urovne, pozvoljajusjtjem izbegat’fatal’nych konfliktych*).¹¹¹ Ryssland krig i Ukraina ges som exempel på ett krig där fredsförhandlingar inte permanent ska lösa motsättningar utan justera villkoren inför ett ”ofrånkomligt” nytt utbrott:

«Сделка» по Украине, даже если она будет достигнута, вряд ли устраним имеющиеся противоречия. Рецидивы практически неизбежны. Но реалистичной целью будет уже

¹⁰⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6.

¹⁰⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 9.

¹⁰⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 19.

¹⁰⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 25.

¹¹⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 17-18.

¹¹¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 23.

не тотальный разгром, а постоянная коррекция сложившегося положения (всем набором имеющихся средств), ситуативное выбивание более выгодных условий на ближайший период.¹¹² [mina kursiveringar]

En affärsuppgörelse om Ukraina, även om den går att uppnå, kommer troligtvis inte att undanröja existerande motsättningar. Ett återfall är praktiskt taget ofrånkomligt. Men ett realistiskt mål är inte längre en total förintelse, *utan en kontinuerlig justering av det rådande läget (med alla tillgängliga medel)*, och att situationsmässigt utverka mer fördelaktiga villkor i den närmsta framtiden. [mina kursiveringar]

Det är inte helt klart vad formuleringarna en ”kontinuerlig justering” eller ”med alla tillgängliga medel” i den kursiverade delen av citatet syftar på. En trolig tolkning är att de utgör en eufemism för krig och våld, likt ”återfall” som syftar på ett förnyat krigsutbrott.

Citatet nedan understryker att krigens roll i den nya ordningen inte är att implementera demokrati i andra länder, som i den liberala ordningen:

Теоретически достижимыми могут быть цели, которые ставятся в ходе конфликтов иного рода, – междоусобных и войн за конкретную спорную территорию. Такие примеры были, последний по времени – возвращение Азербайджаном контроля над Карабахом. Опыт нескольких десятилетий: сепсессионизм и ирредентизм при определённом наборе факторов работают, проекты переделки существующих государств по принципам либеральной демократии через вооружённую интервенцию – нет.

De mål som ställs upp kan teoretiskt bli uppnåeliga inom konflikter av en annan natur, till exempel konflikter av intern natur och konflikter om ett konkret omtvistat landområde. Det senaste exemplet på detta har varit Azerbajdzjans återtagande av kontroll över Karabach. Flera årtiondens erfarenhet visar att secessionism och irredentism fungerar under vissa förhållanden. Däremot fungerar inte projekt som syftar till att förändra existerande stater enligt principer för liberal demokrati genom militär intervention.

Secessionism innebär att en grupp inom en stat separerar från staten för att skapa en ny stat baserat på den egna gruppstillhörigheten.¹¹³ Irredentism refererar till stater som söker annektera land och folk de anser rättmätigt tillhör den egna staten som i Azerbajdzjans fall. Etnisk rensning kallas ”återtagande av kontroll” och placeras i kategorin av framgångsrika krig. Enligt rapporten så skiljer sig därmed krigens funktion åt i den gamla och nya världsordningen.

4.2.3 Regler och kaos

Polycentrismen framställs återkommande producera en ordning som definieras av till synes oförenliga tillstånd. Oxymoron är namnet på den stilfigur som sammanfogar två inkompatibla ord eller led.¹¹⁴ Men även i konstruktionen av den regelbaserade ordningen sammanfogas

¹¹² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s.17.

¹¹³ J, Cagiao y. Conde. & A-G, Gagnon. *Federalism and Secession*. (Peter Lang, 2021). s. 70-73.

¹¹⁴ M, Bolognesi. M., C, Roberta Combei., M, La Pietra. & F, Masini. What Makes an Awfully Good Oxymoron? *Language and Cognition*. 1 (2024): s. 242.

exempelvis liberalism och ofrihet. Den gamla ordningen betecknas ibland som regelbaserad men främst som en ”liberal världsordning” (*liberal’nyj mirovoj porjadok*)¹¹⁵ med ”liberal demokrati” (*liberal’naja demokratija*).¹¹⁶ Trumps radikalism beskrivs ha ”en lätt eftersmak av liberalism” (*ljogkij privkus liberalizma*) men likväl vara ”antitesten till radikalismen av Trumps globalistiska föregångare” (*antiteza radikalizma predsjestvennikov-globalistov Trampa*).¹¹⁷ Det är USA:s ”antiglobalistiska” politik som åsyftas, vilken texten menar är ett försök att ”hantera allt mer uppenbara snedvridningar” (*spravit’sja so vsjo boleke vopijusjtjimi perekosami*) som det unipolära systemet skapade.¹¹⁸ Som motpol till den liberala ordningen finner den därför ”sympati i många olika länder efter årtionden av dogmatiskt påtvingande av liberala modeller, som inte bara har urartat till demagogi utan också har kommit att utgöra ett hot” (*simpatitjen mnogim v paznych stranach pocle desjatiletij dogmatitjeskogo navjazjyvanija liberal’nych schem, kotoryje ne prosto vyrodilis’ v demagogiju, no i stali predstavljat’ ugrozu*).¹¹⁹ Den gamla ordningens ”liberalism” innebar enligt texten demagogi och ofrihet.

Avsnittet ”Stabilt men bräckligt” förklarar i sin tur att det nya systemet karaktäriseras av både oordning och ordning. Oxymoronen föreslår att två oförenliga tillstånd, stabilitet och bräcklighet, konstruerar polycentrism.¹²⁰ Bräckligheten består i oordningen som följer av den ”snabba erosionen av globala institutioner” (*bystraja erozija institutov globalizatsii*) och ”global styrnings minskande effektivitet” (*snizenije effektivnosti mirogo upravlenija*).¹²¹ Samtidigt balanseras tillståndet av stabiliserande faktorer som kärnvapen, vilka reducerar risken för krig mellan dess ägare och stävjar potentiella revolutionära ambitioner hos ”världssamfundets mer svaga medlemmar” (*boleje slabych tjlenov mezjdunarodnogo soobsjtjestva*).¹²² Texten hävdar därför att dagens globala processer är ”mer stabila än deras skapare kunnat förvänta sig” (*boleje ustojtjiva, tjem mogli ozjdat’ jejo sozdateli*).¹²³

Citatet nedan menar att postglobalismens natur i sig utgör en stabiliserande faktor:

В целом международная среда эпохи постглобализации поглощает и амортизирует действия держав, которые прежде воспламенили бы большой конфликт. Этому способствует коммуникационная связанность, технологическая гонка, всеобщая перекрёстная задолженность, наконец, запрос обществ на улучшение условий жизни, а не на героические деяния.

¹¹⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4, 14, 23, 26.

¹¹⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 16.

¹¹⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 14.

¹¹⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 14.

¹¹⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 14.

¹²⁰ Fariclough. *Language and Power*. s. 133.

¹²¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6.

¹²² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 10.

¹²³ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6.

Överlag absorberar och dämpar den internationella miljön i postglobaliseringens era stormakters handlande, vilket tidigare skulle kunna leda till stora konflikter. Detta blir möjligt genom kommunikativa förbindelser, den teknologiska kapploppningen, den allmänna ömsesidiga skuldsättningen och, slutligen, samhällenas efterfrågan på förbättrade levnadsvillkor snarare än på heroiska handlingar.

”Heroiska handlingar” är intressant i sammanhanget eftersom de framställs inkompatibla med ”bättre levnadsvillkor”. Uttrycket refererar sannolikt till en regelbaserad världsordning där utrikespolitiska avvägningar måste ta vissa lagar baserade på moraliska principer i beaktning. Samtidigt påstår klubben att den gamla ordningens struktur inte helt kommer att försvinna:

[Н]ациональные планы, даже самые амбициозные, исходят из существующих возможностей и реалистичных, то есть доступных, способов их расширения, но не требуют глобальной перестройки.¹²⁴

[N]ationella planer, även de mest ambitiösa, utgår från de existerande möjligheterna och realistiska, det vill säga uppnåeliga, sätt att expandera dem, vilket inte kräver en global omstrukturering.

I meningen beskrivs att somliga delar av den föregående ordningen bevaras i den nya. Det finns även ett resonemang att ”selektivt stöd för element av den förra ordningen” (*izbiratel'naja podderzjka elementov prezjnego porjadka*) är ett verktyg som stater kan använda för att ”motverka amerikanskt tryck” (*protivodejstvija amerikanskomy nazjimu*).¹²⁵ Rapporten gör alltså gällande att kaos modereras i den regellösa ordningen då ospecificerade element från den regelbaserade ordningen bibehålls. Sålunda görs en selektiv appropriering av egenskaper som förknippas med det gamla systemet, vilket annars beskrivs i negativa termer.

4.2.4 Filmreferens

Dokumentets titel ”Doktor Kaos, eller Hur man slutar att vara rädd och börjar älska oordningen” är en referens till Stanley Kubricks film *Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb* från 1964. Referensen kommenteras inte i dokumentet men den skulle kunna tolkas som ett försök att kontrastera det bipolära systemets defekter, vilka illustreras i den satiriska komedin, med polycentrismens förtjänster. I filmen beordrar den paranoide generalen Jack D. Ripper bombningar av sovjetiska kärnvapenbaser, vilket utlöser detonationen av den sovjetiska ”Doomsday Machine”. I filmen skapar supermakternas ömsesidiga misstro, fenomenet ”Mutually Assured Destruction”, samt säkerhetsbrister i en självgående militärapparat, förutsättningar för att en individs konspirationsteorier resulterar i mänsklighetens utplåning.¹²⁶ Karaktärernas irrationella agerande är rationellt utifrån de

¹²⁴ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 26.

¹²⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 15.

¹²⁶ L. M. G, Mainar. Kubrick's Doctor Strangelove. *Miscelánea: A Journal of English and American Studies*. 12 (1991): s. 95-103.

normer och idéer som råder i deras respektive sociala och politiska strukturer. De opererar inom det bipolära systemets dogmatiska perception av ”ont och gott” vilket hindrar dem från att anpassa sitt agerande till de utmaningar de står inför - motsatsen till situationsbestämthet.

Den polycentriska ordningen har inga sådana rigida strukturer eller en definitiv maktbalans eftersom ingen förmår upprätthålla global ordning.¹²⁷ Istället finns ”substitut istället för institutioner” (*substituty vmesto institutov*),¹²⁸ där stora och mellanstora makter bestämmer spelreglerna för internationella relationer och ”formar världspolitikens vävnad” (*obrazujut tkan' mirovoj politiki*).¹²⁹ Enligt rapporten är systemet ”de facto mer demokratiskt” (*de-fakto boleje demokratijnymi*) eftersom att ingen väljer sida i konflikter och skiftningar i maktbalanser spelar mindre roll än i ett uni- eller bipolärt system.¹³⁰ Den fundamentala orättvisan mellan stormakter och små stater beskrivs som ”olöslig” (*reshit' nevozmozjno*) och den nya ordningen är ”rättvisare” (*spravedliveje*).¹³¹ Enligt texten är polycentrismen ”inte en ordning” (*ne porjadok*) men kaoset innebär ordning, då det skapar bättre förutsättningar för fredliga och stabila globala relationer. Återigen konstrueras propositionerna enligt stilfiguren oxymoron: regellöshet innebär ordning, krig är ett normaltillstånd vilket resulterar i stabilitet, militärmakt avgör staters inflytande vilket likställs med ökad demokrati och rättvisa.

4.2.5 Artificiellt och naturligt

I ”Doktor Chaos” konstrueras övergången till polycentrism som relativt odramatisk. Värdeord som ”missräkning” (*zabluzjdenije*) används för att beskriva en liberal världsordning i förfall.¹³² De menar att västs ”känsla av triumf” (*osjtjusjtjenije triumfa*) efter Sovjetunionens fall ”framkallade illusionen att det är möjligt att bygga en perfekt värld där de enda riktiga principerna för liberal demokrati råder” (*porodilo illjuziju tjto vozmozjno prostroit' ideal'nyj mir, gde torzjestvujut edinstvenno vernyje printsipy liberal'noj demokratii*).¹³³ Känslan av att ”dagens förändringar är snabba, häftiga och till och med skrämmande” (*segodnjasnjije peremeny, bistry, burny, dazje pugajusjtji*) menar texten endast är ett uttryck för människans vana att följa ”kända, beprövade metoder” (*izvestnye, oprobovannye schemy*).¹³⁴ Intrycket blir att idén om en regelbaserad världsordning var ett naivt infall uppenbart dömt att misslyckas.

Texten konstruerar övergången till polycentrism som en naturlig utveckling då den inte

¹²⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 23.

¹²⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 26.

¹²⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 28.

¹³⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 28.

¹³¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 28.

¹³² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4, 16.

¹³³ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 16.

¹³⁴ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4.

har kommit till stånd ”till följd av någons medvetna vilja, utan som summan av lagbundna processer” (*ne vsledstviye tj’ej-to osoznannoj voli, a kak sovokupnost’ zakonomernych protsessov*).¹³⁵ Skiftet skildras som en återgång till ett normaltillstånd då en *naturlig* utveckling inte kräver medveten beteendeförändring från det normativa, tillskillnad från fallet med den liberala ordningen som var ett påtvingat och konstlat system. Detta bekräfts ytterligare när skiftet beskrivs som en naturlig följd av processer som driver förändring av civilisationers samspel: ”Historien är vävd av konflikter mellan etablerade världsbilder och de processer som förändrar dem.” (*Istoriya sotkana iz konfliktov mezdu slozjivsjimsja kartinami mira i protsessami, ich menjajusjtjimi*).¹³⁶ Citatet är ett exempel på en proposition maskerad som en presupposition; påståendet representerar en reduktionistisk historiesyn där alternativa faktorer som stimulerar historisk förändring förbises.

Historisering relativiserar det globala skiftet genom jämförelsen med historiska brytpunkter, såsom de allierades seger i andra världskriget och andra händelser med få motsvarigheter i historien vad gäller om grad av omvälvning.¹³⁷ I den nya ordningen är krig en utgångspunkt, fredsförhandlingar erbjuder ett avbrott för upprustning och syftar inte till att bestraffa en aggressor. Texten kallar detta för normativa praktiker ur ett historiskt perspektiv.¹³⁸ Man beskriver dagens krig som uttryck för att ”vi återvänder” (*vozjvrasjtjajemsja*),¹³⁹ en ”säregen renässans för 1800-talets utrikespolitiska praktiker” (*svojeobraznyj renessans vnesjnepolititjeskoj praktiki XVIII veka*),¹⁴⁰ samt ”en hänvisning till ganska fjärran epoker” (*snova otsylka k dovol’no davnim epocham*).¹⁴¹ Texten menar att det inte är ”revolutionärt” (*revoljutsionnyj*) att Trump inte väljer sida i Ryssland-Ukrainakriget, utan hävdar att det är en ”återgång till normal praktik” (*vozvrasjtjenije k obytnoj praktike*).¹⁴²

Inledningens citat från Shakespeares ”Hamlet” signalerar ödesbestämmdhet:

Не может жизнь по нашей воле течь. /Мы, может статься, лучшего хотим, /Но ход событий не предвосхитим.¹⁴³

[Så har vår vilja ingen ro och frid.] Den är med ödet uti ständig strid. /Vår föresats ej lyckans stötar tål, /Ty tanken den är vår, ej tankens mål.¹⁴⁴ [översättning av Carl August Hagberg]

¹³⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 9.

¹³⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4.

¹³⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 3.

¹³⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 17.

¹³⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 17-18.

¹⁴⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4.

¹⁴¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 25.

¹⁴² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 22-23.

¹⁴³ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 3.

¹⁴⁴ C. A. Hagberg. *Shakspeare's dramatiska arbeten*. (C. W. K. Gleerup, 1861). s. 63.

Citatet anspelar på den individuella viljans begränsningar och ödet som överordnad kraft. Det underbygger klubbens proposition att utvecklingen är nästintill predestinerad. Den nya, naturliga, ofrånkomliga ordningen ersätter således en historisk anomali som var dömd att misslyckas. Motsatsparen konstruerar tillsammans en proposition om att förändringen är odramatisk och tvungen att ske med historisk lagbundenhet. Budskapet blir att det internationella samfundet varken vill eller förmår förändra ordningen.

4.3 Aktörer

4.3.1 Agens

Om och hur textens aktörer tillskrivs agens kan skapa en ideologisk motiverad fördelning av ansvar och kausalitet.¹⁴⁵ USA tillskrivs utan tvekan störst agens som den ”allra starkaste spelaren” (*samyj sil’nyj igrok*) och ”världshegemon” (*mirovoj gegemon*).¹⁴⁶ USA ges betydligt större utrymme än Ryssland, som nämns för första gången på sidan 16. Nedan är en tabell som illustrerar förekomsten i brödtexten av begrepp som relaterar till stormakterna som aktörer. Sökorden anges med * för att illustrera delen av ordet som exkluderades i syfte att få fram förekomsten av begreppet i alla numerus-, genus- och kasusböjningar.

Begrepp för aktören	Sökord	Antal träffar
Trump/Trumpist (<i>Tramp/ /Trampist</i>)	Трамп*	15
USA (<i>SSJA</i>)	США	16
Amerikas förenta stater (<i>Sojedinjonnyje Sjtaty Ameriki</i>)	Соединённ*	13
Amerika – som substantiv syftandes på USA (<i>Amerika</i>)	Америк*	7
Amerikansk – som adjektiv syftandes på USA (<i>amerikanskij</i>)	Америк*	9
Det vita huset - som metonymi (<i>Belyj dom</i>)	Бел*	2
Washington – som metonymi (<i>Vasjington</i>)	Вашингтон	4
Putin (<i>Putin</i>)	Путин	0
Ryssland (<i>Rossija</i>)	Росси*	18
Rysk – som adjektiv syftandes på Ryssland (<i>rossijskij/russkij</i>)	Росси*, Русск*	2
Ryska federationen som förkortning (<i>RF, RSFSR</i>)	РФ, РСФСР	0
Kreml – som metonymi (<i>Kreml’</i>)	Кремл*	0
Moskva – som metonymi (<i>Moskva</i>)	Москв*	1

Tabell 4. Sammanställning av förekomsten av begrepp som syftar på Ryssland eller USA som aktör

Begrepp som syftar på USA som aktör förekommer **66** gånger i brödtexten i jämförelse med **21** gånger för Ryssland, vilket är knappt en tredjedel i jämförelse med USA. Detta kan ha ideologiska implikationer i det att vissa av verklighetens aspekter konstrueras som mer betydelsefulla än andra.¹⁴⁷ Här blir följden att Ryssland tillskrivs mindre agens än USA. Effekten förstärks av att Putin är frånvarande och Trump är enda ledaren som nämns. Den

¹⁴⁵ Fariclough. *Language and Power*. s. 138-140.

¹⁴⁶ Barabanov. m. fl. Doktor Chaos. s. 14.

¹⁴⁷ Fariclough. *Language and Power*. s. 131.

ryska politiska ledningen deltar endast som metonymi, vilket är en stilfigur där en del får stå för helheten: "Ryssland" som land eller "Moskva" blir exempelvis aktör i den politiska ledningens ställe. Hellspong och Ledin menar att metonymier kan "få en kamouflerande funktion: med sin särart och sina särintressen kan den lilla delen smälta in i helheten och låna dess prestige."¹⁴⁸ Stilfiguren flyttar ansvar längre ifrån den faktiska agenten.¹⁴⁹

När texten beskriver Ryssland som en projektionsyta för västs fördomar så konstrueras landet som ett offerobjekt snarare än som en aktör med agens. Texten menar att alliansen mellan USA och Europa sedan 2021 har bestått av "konfrontation mot Ryssland" (*proviostojanije s Rossijej*) samt "ovillkorligt moraliskt fördömande av Ryssland och den fasta övertygelsen om Västs överlägsenhet" (*bezyslovnoje moral'noje osyжденije Rossii i tvjordaja uverenost' v preimusjtjestvije Zapada*).¹⁵⁰ Grunden för europeiskt samarbete beskrivs utgöras av det "ryska hotet" (*ruskaja ugroza*),¹⁵¹ och Ryssland och Kina har enats "mot Västs synkrona press" (*protiv sinchronnogo davlenija Zapada*). Citaten utmålar rysk utrikespolitik som ett resultat av diskriminering.¹⁵² De urskuldande förklaringarna av invasionen av Ukraina härstammar från samma offersposition:

Кризис вокруг Украины стал кульминацией процесса, начавшегося по окончании холодной войны. Его суть: НАТО является инструментом предотвращения любых альтернативных решений в сфере европейской безопасности. Иными словами, средством нанесения окончательного политического поражения России, которая, не найдя себе достойного места в предлагаемой системе, стала её противником. После февраля 2022 года идея политического поражения превратилась в идею поражения военно-политического, даже стратегического. В атлантическом сообществе исходили из того, что такое достижимо.¹⁵³

Krisen kring Ukraina blev kulmen på den process som inleddes efter kalla krigets slut. Kärnan i processen är att NATO utgör ett verktyg för att förhindra andra alternativa lösningar gällande europeisk säkerhet. Det är med andra ord ett medel för att tillfoga Ryssland ett slutgiltigt politiskt nederlag. Eftersom Ryssland inte har funnit sig en värdig plats i det föreslagna systemet – har landet kommit att bli NATO:s motståndare. Efter februari år 2022 förvandlades idén om politiskt nederlag till idén om ett militär-politiskt och kanske till och med strategiskt angrepp. Inom det atlantiska förbundet utgick man från att detta var möjligt att uppnå.

Man menar att NATO:s syfte har varit att skada Ryssland och därför har Ryssland "kommit att bli dess motståndare". Den passiva konstruktionen (den egentliga agenten objektiveras) lämnar Ryssland utan handlingsutrymme: landet väljer inte utan tvingas bli NATO:s fiende.¹⁵⁴

¹⁴⁸ Hellspong. & Ledin. *Vägar Genom Texten*. s. 142.

¹⁴⁹ Fariclough. *Language and Power*. s. 131-136.

¹⁵⁰ Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 20-21.

¹⁵¹ Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 21.

¹⁵² Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 21.

¹⁵³ Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 19.

¹⁵⁴ Fariclough. *Language and Power*. s. 141.

I meningen är det västs vägran att samarbeta som resulterade i det som här beskrivs som ”krisen kring Ukraina”. Anfallskriget kallas inte för krig utan för en konflikt, och beskrivs vara resultatet av en *process* istället för en *handling*. När agenten blir icke-levande finns ingen aktör som kan utkrävas ansvar.¹⁵⁵ Sista meningen menar implicit att det är NATO som har sökt konfrontation, då NATO opererade under föreställningen att de kunde uppnå en strategisk seger över Ryssland. Landet beskrivs återigen som ett offer snarare än en krigförande part.

Ukraina har ingen subjektsposition i textens resonemang om kriget. I samtal ”gällande Ukrainafrågan” (*po ukrainskomu voprosu*) liknas Ukraina inte vid ett land utan ett abstrakt koncept eller ett ämne för två stormakter att besluta om.* När Valdaj radar upp militär-politiska spänningar inkluderas Ryssland-NATO (*Rossija-NATO*) istället för Ryssland-Ukraina.¹⁵⁶ I beskrivningen ”den pågående ukrainska konflikten med Rysslands direkta deltagande och NATO-ländernas indirekta men intensiva” (*prodolzjajusjtjegosja ukrainskogo konflikta s prjamym utjastiem Rossii i kosvennym, no intensivnym stran NATO*) konstrueras Ukraina som krigets objekt, och Ryssland och NATO som dess deltagare.¹⁵⁷ Landet beskrivs inte som Europas allierade utan som ett offer för deras behov av sammanhållning mot Ryssland, då Europas stöd går ut på att ”förlänga” (*prolongirovat*) kriget för att hinna rusta upp själva.¹⁵⁸ USA:s relation till sina allierade liknas vid antikens Roms patron-klientsystem i vilket Europa och Ukraina framställs som undfallna:

Особой обязанностью клиента в Риме было ежедневное приветствие (*salutatio*) в доме патрона. После недолгих колебаний европейские союзники США отбросили иллюзии демократического равенства и начали осваивать любимый Дональдом Трампом способ коммуникации, оказывая ему королевские почести и упражняясь в лести. Украина является одним из наиболее слабых клиентов всей патрон-клиентской сети, но Вашингтон не может оставить её без потери статуса и уважения со стороны клиентелы.¹⁵⁹

En av klienternas särskilda plikter i Rom var en daglig lyckönskning (*salutatio*) i patronens hus. Efter viss tvekan, övergav Europeiska unionen illusionen av demokratisk jämlikhet med USA och började anamma Donald Trumps föredragna sätt att kommunicera, och man visade honom kunglig ära och ägnade sig åt smicker. Ukraina är en av de svagare klienterna i detta patron-klient nät, men Washington kan inte överge Ukraina utan att förlora status och aktning från klienternas sida.

Av textens skrivningar går det att dra slutsatsen att artikelförfattarna tillskriver mindre stater mycket lite agens i förhållande till stormakterna.

¹⁵⁵ Fariclough. *Language and Power*. s. 138-140.

* För vidare resonemang se 6.2 (Förklaring).

¹⁵⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 17.

¹⁵⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 19.

¹⁵⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 21.

¹⁵⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 20.

4.3.2 Kontext

Utöver agens så är det intressant att undersöka vilka egenskaper aktörerna tillskrivs då detta inbegriper en värdering från sändarens sida. Vissa stater refereras till som ”*derzjava*” vilket motsvarar både ”rike”, ”stat” eller ”makt” i ”stormakt” (*velikaja derzjava*),¹⁶⁰ till skillnad från ”*gosudarstvo*” som betyder ”stat” eller ”rike”.¹⁶¹ Benämningen har alltså en maktdimension och verkar i texten främst utgå från militär förmåga, vilket i sin tur avgör hur stort inflytande stater har. Det är intressant nog endast ”stora och mellanstora makter” (*velikije i srednije derzjavy*) som ska definiera spelreglerna i de globala institutionernas ställe.¹⁶²

Derzjava används för ”supermakter” och ”kärnvapenmakter” (*jadernyje derzjavy*), oftast i relation till USA och Ryssland.¹⁶³ Bara Ryssland och USA är kärnvapensupermakter, vilket tvingar hegemonen att respektera Ryssland.¹⁶⁴ Risken för ”fullskalig direkt aggression” (*prjamaja polnomassjtabnaja agressija*) mot Ryssland beskrivs vara ”nära noll” (*stremitsja k nulju*) och det egentliga hotet mot landet består av ”inre problem” (*vnutrennije problemy*).¹⁶⁵ Ryssland hävdas vara inrikespolitiskt orienterat och skulle inte ”riskera den egna social-ekonomiska stabiliteten” (*riskovat’ sobstvennoj sotsial’no-ekonomitjeskoj stabilnost’ju*) för en krigssegers skull.¹⁶⁶ Ryssland tillskrivs en utrikespolitisk offerroll men konstrueras alltså samtidigt som en mäktig och pragmatisk nation. Detta framställer Ryssland som ett konstruktivt och balanserat land som har blivit intvingat i ett krig mot sin egen vilja.

Trots att USA beskrivs som en försvagad stormakt så framhåller texten en förbättring tack vare Trumps mer pragmatiska orientering.¹⁶⁷ Han försöker korrigera misstag begångna av hans ”globalistiska föregångare” (*predsjestvennikov-globalistov*).¹⁶⁸ I analysen av klassificeringsschemana (4.2) framgick det att porträttet inte är okritiskt. Klubben framhåller hans brutala metoder men berömmar honom för hans ärlighet. Hans antiglobalism framställs som en positiv förändring i relation till tidigare administrationers liberalism och globalism.

Europeiska aktörer benämns som *derzjava* främst i egenskap av sin forna ställning. Det ”gamla goda Europa” (*staraja dobraja Evropa*) var ”världens härskare” (*vlastitel’ nitsa mira*) men ”begick självmord” (*soversjila samoubijstvo*) på 1900-talet när det släppte ut ett ”massivt blodbad” (*vseobsjtjuju bojnju*) och förlorade sin ”centrala roll i internationella

¹⁶⁰ *Nationalencyklopedin: ordböcker*. Derzjava. (u.å.).

¹⁶¹ *Nationalencyklopedin: ordböcker*. Gosudarstvo. (u.å.).

¹⁶² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 26.

¹⁶³ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6, 12, 15-16, 19, 25-28.

¹⁶⁴ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 16.

¹⁶⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 25.

¹⁶⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 25.

¹⁶⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 11, 14-19, 22, 23.

¹⁶⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 14.

affärer” (*tseŋtralnuju ro’l v mezdunarodnych delach*).¹⁶⁹ Det tämligen dramatiserade fallet förstärks i porträttet av Europa som en samtida anomali och föredetting:

Замыкает воображаемую кавалькаду Европа, превратившаяся из флагамена
либерального миропорядка в аутсайдера полицентричного мира.¹⁷⁰

Ungefär: Europa har avslutat sin imaginära kavalkad som den liberala världsordningens
härförare och har blivit en outsider i en polycentristisk värld.

Meningen antyder att Europa inte längre har makten att vara den gamla ordningens
”härförare” samtidigt som de inte lyckats anpassa sig till den nya ordningen. Ett överordnat
fokus på nationell tillväxt sägs förena alla från globala syd till stormakterna - förutom Europa
vars betydelse kommer att minska när den globala makten diversifieras.¹⁷¹

4.4 Expressiv modalitet

Modalitet uttrycker grad av säkerhet från absolut hävdande till absolut nekande. Fairclough skriver om ”relational modality”, som beskriver sändarens auktoritet i förhållande till andra deltagare, samt ”expressive modality” som rör sanningsanspråk: ”the speaker’s or writer’s authority with respect to the truth or probability of the representation of reality.”¹⁷² Expressiv modalitet motsvarar det som inom lingvistik kallas ”epistemisk modalitet”, som också anger hur stor övertygelse sändaren uttrycker för sin proposition.¹⁷³ Eftersom expressiv (eller epistemisk) modalitet är graduellt så kan sändare vara på en punkt i mitten av ändarna (absolut negering eller bekräftelse) i syfte att signalera osäkerhet gällande giltigheten av propositioner.¹⁷⁴ Fairclough förklarar att mellanläget uttrycks genom modala hjälpverb och adverb såsom ”kan”, ”antagligen” och ”möjligtvis”.¹⁷⁵ Han refererar till ändarna på den expressiva modalitetsskalan som kategorisk modalitet: ”Categorical modalities supports the view of the world as transparent – as if it signalled its own meaning to any observer without the need for interpretation and representation.”¹⁷⁶ De uttrycks med hjälpverb som ”är”, ”är inte” och ”måste”, och signalerar att sändarens presentation av världen är den enda möjliga.¹⁷⁷

I analysen av presentationsstrukturer (4.1) framgick det att texten ofta presenterar

¹⁶⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 3.

¹⁷⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 26.

¹⁷¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6, 26.

¹⁷² Fairclough. *Language and Power*. s. 142.

¹⁷³ Q, Chen., C. P, Proctor. & R, D. Silverman. Epistemic Modality in Upper Elementary Students’ Argument Writing. *Reading and Writing*. 38 (2025): s. 1463-1464.

¹⁷⁴ Fairclough. *Language and Power*. s. 142-145; M, Tsiouris. *Modala hjälpverb i älvdalska*. Doktorsavhandling. (Uppsala universitet, 2026). s. 62-64.

¹⁷⁵ Fairclough. *Language and Power*. s. 144.

¹⁷⁶ Fairclough. *Language and Power*. s. 144.

¹⁷⁷ Fairclough. *Language and Power*. s. 142-145.

fakta på ett kategoriskt vis, detta sker även genom kategoriska modaliteter. I uttryck som: ”Axeln av militär-politiska spänningar är uppenbar” (*Osi vojenno-polititjeskogo naprjazjenija nalitso*),¹⁷⁸ eller ”[o]möjligheten av revolution i världspolitiken” (*[n]evozmoznoct' revoljutsii v mirovoj politike*)¹⁷⁹ nekar ”är” och ”uppenbar” samt ”omöjlighet” alternativa tolkningar. Effekten av kategorisk modalitet blir uppenbar vid stridbara påståenden:

Между строк читается намерение европейцев пролонгировать украинский конфликт и позволить себе на горизонте четырёх-пяти лет создать вооружённые силы, которые, как они считают, должны сдерживать Россию от военного вторжения.¹⁸⁰

Mellan raderna kan man utläsa européernas avsikt att förlänga den ukrainska konflikten och ge sig själva en frist på fyra-fem år för militär upprustning, vilken de hävdar kommer avskräcka Ryssland från en militär invasion.

Ukrainas europeiska allierade hade sannolikt bestridit påstående att stödets syfte är att ”förlänga” kriget. Alternativet att européerna vill stödja Ukraina materiellt för att de ska kunna avvärja den ryska invasionen och *samtidigt* vill rusta upp sina egna försvar, blir omöjlig i konstruktionen.

I ”Doktor Chaos” öppnar uttryck som ”möjligtvis” (*vozmozjno*) eller ”[m]er korrekt att anse” (*[p]ravil'neje schitat'*) för möjligheten av andra förklaringar.¹⁸¹ När klubben definierar sina texter som ”försiktigt optimistiska” (*umerennym optimizmom*) signaleras nyansering.¹⁸² Generellt sätt är förekomsten av mellangradig modalitet låg i texten och nyansering förefaller tämligen strategiskt placerad. Detta syns när avsnitt med hög kategorisk modalitet avslutas med passager som uttrycker osäkerhet. I textens inledning fastslås exempelvis att idén om en liberal ordning *självklart* var en ”missräkning” (4.1.1; 4.2.5). Det avslutande stycket innehåller dock öppna frågor: ”Hurdan är naturen av dessa förändringar?” (*Kakova priroda etich peremen?*), samt ansatsen ”Låt oss försöka förstå, vad det är som händer” (*Poprobujem ponjat' tjto proischodit*).¹⁸³ På ett liknande sätt avslutas avsnittet ”Stabilt men bräckligt” med ett frågelett resonemang, ”[d]en viktigaste frågan: kan...” (*[g]lavnyj vopros: smozjet li...*), och uttryck för osäkerhet: ”Sannolikheten för varje scenario är omöjligt att uppskatta nu” (*Verojatnost' kazhdogo iz sstenarijev otsenit' cejtjas nevozmozjno*), ”Det är alltid en möjlighet, men aldrig ödesbestämt” (*Ona vseгда vozmozjna, no nikogda ne predopredelena*).¹⁸⁴ Avsnittet ”Det förflutna i framtiden”, som delger bland annat rapportens syn på ”Ukraina-krisen”,

¹⁷⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 21.

¹⁷⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 26.

¹⁸⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 21.

¹⁸¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 23.

¹⁸² Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. 6.

¹⁸³ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4.

¹⁸⁴ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 7-9.

NATO och fred (4.2.2; 4.3), avslutas med ett liknande nyanserande stycke: ”Men hur är det med kärnvapenfaktorn?” (*A kak zje jadernyj faktor?*), ”får vi hoppas” (*bydem nadejat'sja*), ”kan inte helt utradera” (*nel'zja polnost'ju iskljutjit*).¹⁸⁵ Resonemanget om universalismens diskriminerande utslag i fredsförhandlingar (4.2.1) följs av: ”Detta behöver inte nödvändigtvis betyda ondsinhet” (*Samo po sebje eto neobjazatel'no oznatjajet zlonarmennost'*).¹⁸⁶

Denna medelgradiga typ av expressiv modalitet skulle kunna kallas ”akademisk” modalitet. Att tillstå möjligheten av alternativa orsaker och slutsatser är ett kännetecken för vetenskapliga texter, där nyansering och precisering är ett sätt att gardera sig från dogmatism. Det är intressant att kategorisk modalitet stundom efterföljs av akademisk modalitet eftersom texten i övrigt hävdar stora sanningsanspråk. När ideologiskt färgade resonemang följs av nyanserande ansatser skapas en skenbar vetenskaplighet.

Även textens statistiska illustrationer är ett exempel på ett inslag som ger dokumentets resonemang ett sken av vetenskaplighet. I praktiken skapar de dock förvirring gällande textens faktiska sakinnehåll. Tabell 5 sammanfattar statistikens teman samt de källor som texten hänvisar till.

Frågeställning/tema	Valdajs källuppgifter	Sida
Kommer länders gränser kränkas oftare i framtiden?	International Hierarchy Expert Survey (IHES) av MGIMO och HSE. Komplex urvalssystem av experter från olika länder. ¹⁸⁷	5
Gynnas eller missgynnas följande stater av en mer militärbaserad internationell miljö?	IHES	5
Staters och regioners skuldsättningsnivåer	”World Economic Outlook Database” för 2025 av Internationella valutafonden (IMF). Länk saknas.	7
Internally Displaced Persons (IDP) globalt 2024 av krig samt katastrofer	2025 års ”Global Report on Internal Displacement”. Länk saknas.	8
Tillväxt/minskning av antal dollarmiljonärer och deras rikedom i biljoner dollar globalt och per världsdel 2024, samt vart de ”förvarar” sin rikedom 2023 jämfört med 2024	Uppgivna källor utan närmare specifikation: Capgemini – ett företag inriktat på AI. ¹⁸⁸ World Bank Group – en organisation som ”vill utrota extrem fattigdom.” ¹⁸⁹ Samt ”nyhetsbyråer” (<i>informatsionnye agentstva</i>). Länk saknas för sistnämnda.	12
Jämförelse av medellivslängd, GDP per capita och extrem fattigdom mellan utvecklingsländer och FCS stater (Fragile and conflict-affected states)	Capgemini, World Bank Group samt nyhetsbyråer utan närmare specifikation.	13
Staters försvarsutgifter i miljarder dollar 2024	Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) – internationellt institut för konfliktstudier. ¹⁹⁰ Samt Uppsala Conflict Data Program (UCDP) – databas med statistik över konflikter från Uppsala universitet. ¹⁹¹ Länkar saknas.	24
Antal stater som deltar i väpnad konflikt per region mellan 2010-2024	SIPRI och UCDP	24

¹⁸⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 18.

¹⁸⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 9, 18, 23.

¹⁸⁷ I. A, Safranchuk., A. D, Neshmashnyj. & D. N, Chernov. *International hierarchy expert survey: Wave III report*. (Russia in Global Affairs, 2025). För studien se: <https://doi.org/10.7910/DVN/PXVTEY>

¹⁸⁸ Capgemini. *Who we are*. (u.å.). <https://www.capgemini.com/about-us/who-we-are/>

¹⁸⁹ World Bank Group. *Who we are*. (u.å.). <https://www.worldbank.org/ext/en/who-we-are>

¹⁹⁰ Stockholm International Peace Research Institute. *About SIPRI*. SIPRI. (u.å.). <https://www.sipri.org/about>

¹⁹¹ Uppsala universitet. *The Uppsala Conflict Data Program (UCDP)*. (Uppsala University, 2025). <https://www.uu.se/en/departments/peace-and-conflict-research/research/ucdp/>

Gällande statistikens teman så förklarar ingen metatext dess relevans. Det finns heller sällan en självklar koppling till huvudtexten. Statistiken gällande rikedom kommer exempelvis i mitten av avsnitt 4 (om Trumps utrikespolitik). Statistiken gällande staters gränser och en mer militärbaserad miljö ansluter till premisserna för den nya världsordningen och är baserad på International Hierarchy Expert Survey (IHES), som är utförd av MGIMO och HSE, tillika Valdajs partners.¹⁹² Diagram som relaterar till konflikt och försvarsutgifter kan kopplas till textens teman om stabilitet och krig men förefaller relativt slumpartat placerade. Statistiken om exempelvis global migration tycks kontextlös i relation till textens makroteman. Vid en granskning av källhänvisningarna skapar urvalet ytterligare oklarhet: i kontrast till FN- och forskningsrapporter framträder AI-företaget *Capgemini* och den ospecificerade uppgiften ”nyhetsbyråer” som besynnerliga inslag. Ibland hänvisar texten till flera källor utan någon distinktion gällande respektives bidrag. Statistiken från IHES är mest relevant men förefaller ha ett komplext och mindre transparent dataurval.¹⁹³ Därtill saknas länkar till vissa rapporter. Eftersom statistiken i stor utsträckning inte underbygger textens propositioner förefaller valet av källor och de bristande källhänvisningarna anmärkningsvärda. Om syftet hade varit att stärka textens påståenden genom bristfällig statistikredovisning, eller selektiv användning av mindre kända undersökningar, hade dessa val framstått som mer rimliga. Statistik signalerar visserligen vetenskaplighet och hade kunnat stärka textens trovärdighet men den oklara kopplingen till dess resonemang gör inte denna förklaring fullt tillfredsställande.

4.5 Läsartilltal

4.5.1 Inkludering och exkludering

Läsartilltal har en effekt på sändarens relationella auktoritet i förhållande till mottagaren. Enligt Fariclough är användningen av ett ”inkluderande vi” ett implicit auktoritetsanspråk eftersom detta läsartilltal signalerar att sändaren tar sig rätten att tala även för mottagarna.¹⁹⁴ I texten förekommer användning av pronomenet ”vi” (*my*) explicit men oftast implicit genom verb böjningen i första person plural som på ryska indikerar att ett ”vi” utför handlingen. Böjningen är mer förekommande i ryskan och kan motsvara ett implicit ”man” när pronomenet ”vi” är utelämnat. Men även på ryska kan denna form skapa, liksom på svenska, ett inkluderande tilltal. Ibland är det underförstått att ”vi” är synonymt med sändaren: ”Vi

¹⁹² Vendil, Pallin. & Oxenstierna. *Russian Think Tanks and Soft Power*. s. 21-25.

¹⁹³ Safranchuk, m. fl. *International hierarchy expert survey: Wave III report*.

¹⁹⁴ Fariclough. *Language and Power*. s. 143.

dristar oss till att säga, att det i världen just nu inte finns några krafter som vill eller kan ändra på detta.” (*Risnjom utverzjdat’, tjto v mire cejtjas net sil, kotorye choteli i mogli by vsjo perevernut’.*)¹⁹⁵ Medan i formuleringen: ”Låt oss försöka förstå, vad som sker” (*Poprobujem ponjat’, tjto proischodit*), används pronomenet i syfte att inkludera mottagaren.¹⁹⁶ Citatet avslutar även det första avsnittet och fungerar därmed som en inbjudan till resten av texten.

Benägenheten att identifiera sig med sändaren kan förstärkas genom meningar som: ”Att förstå förändringarna och anpassa sig efter dem går inte fort och är inte för alla.” (*Osoznat’ izmenenija i perestroit’sja, ischodja iz nich, udajotsja daleko ne srazy i ne vcem.*)¹⁹⁷ Implicit konstruerar citatet två alternativ – att acceptera textens slutsatser kring omvärldsläget och förhålla sig till utvecklingen baserad på denna kunskap, eller att tillhöra den grupp som inte förstår och därmed misslyckas med att anpassa sig. Vid fortsatt läsning blir det tydligt att den aktör som inte förstår är ett vagt definierat ”väst” och då huvudsakligen Europa:

В последние годы доклады Международного дискуссионного клуба «Валдай» отличались, как правило, умеренным оптимизмом. Мы констатировали, что количество острых проблем, которые мировая экономика и политика не могут решить, увеличивается, но мир демонстрирует впечатляющую устойчивость к их последствиям. Здесь наши оценки диссонировали с настроением большинства коллег к западу от Евразии. Они смотрели на происходящее глазами держав, доминирование которых так долго определяло содержание мирового порядка, что никто толком и не помнит, как было раньше. Понятно, что снижение эффективности мирового управления воспринималось этими державами и специалистами с откровенным алармизмом.¹⁹⁸

Under de senare åren har den internationella diskussionsklubben ”Valdajs” rapporter i regel utmärkt sig som försiktigt optimistiska. Vi har konstaterat, att ett antal akuta problem som varken världsekonomin eller politiken kan lösa växer, men att världen har demonstrerat en imponerande motståndskraft till dess efterföljande konsekvenser. Här kolliderar vår bedömning med inställningen hos majoriteten av våra kolleger väster om Eurasien. De betraktade händelserna från stormakters perspektiv, vars dominans så länge har definierat den rådande världsordningen att ingen ens kommer ihåg, hur det var tidigare. Det är förståeligt, att världsordningens minskande effektivitet har tagits emot av dessa stormakter och experter med uppriktig alarmism.

Citatet framställer Valdaj som en saklig bedömare i kontrast till de västliga kollegernas mer emotionella förhållningssätt. Klubbens ”optimistiska” analyser beskrivs också ta hänsyn till hela världens utveckling medan de ”alarmistiska” analyserna från väst utgår från ett slags egenintresse då de företräder de stormakter som gynnades av den förra ordningen. Sändarens syfte förefaller vara att lugna en eventuellt orolig läsare. De menar att oron är naturlig då människor är vana vid någon sorts ordning och ”det vore märkligt att inte ha någon” (*stranno*,

¹⁹⁵ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 9.

¹⁹⁶ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 4.

¹⁹⁷ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 3.

¹⁹⁸ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 6.

jesli nikakogo ne budet).¹⁹⁹ De förklarar att den nya ordningen är stabil och att majoriteten av världen föredrar den, eftersom de inte tror på de västerländska idéer som låg till grund för den förra: ”Den övriga världen har inte samma tradition av regler i en västerländsk bemärkelse.” (*Ostal’noj zje mir ne imejet traditsii pravil v zapadnom ponimanii*).²⁰⁰ Således lockas mottagaren av inkludering i en gemenskap som har en positiv och saklig utgångspunkt, liksom avskräcks med exkludering och negativa beskrivningar av ”den andre” (även 4.3).

4.5.2 Förklarande text

Sändaren tar på sig en utredande roll i relation till mottagaren vilket också förstärker relationell auktoritet. Džamil Spago menar att retoriska frågor inte ber om svar utan signalerar intention att ge information: “[rhetorical questions] differ from answer-eliciting questions, among other things, in that they are intended to convince the addressees to accept the apparently obvious answer implied by the addressor, and not to get a verbalized answer from them.” Texten inleds med ett påstående som sedan följs av retoriska frågor där sändaren går i dialog med sig själv:

Сейчас часто приходится слышать: происходят перемены, подобных которым не было со времени... А со времени чего? Сколько лет не было таких перемен? Может быть, сорок? С момента, как изменения в Советском Союзе открыли дорогу к окончанию холодной войны [...] Или восемьдесят – отсчитывая от победы союзников во Второй мировой и создания системы Организации Объединённых Наций? Или сто с лишним [...]?²⁰¹

Idag händer det ofta att man hör: det sker förändringar, av dess like man inte har sett sedan... Sedan när då? Hur många år handlar det egentligen om? Kanske, 40 år? Då förändringarna i Sovjetunionen öppnade dörren till kalla krigets slut [...] Eller handlar det om 80 år? Då de allierade segrade i andra världskriget och då Förenta nationerna bildades. Eller handlar det om lite mer än 100 år [...]?

Argumentationstekniken uttrycker, liksom öppna frågor (4.4), ett förklaringsanspråk. Samma anspråk finns i dokumenttiteln, ”Doktor Chaos, eller Hur man slutar att vara rädd och börjar älska oordningen”, som anspelar på filmen *Dr. Strangelove or: How I Learned to Stop Worrying and Love the Bomb* (4.2.4). Den ryska versionen av filmtiteln motsvarar ursprungsmeningen: *Doktor Strejndzjlav, ili Kak ja pereestal bojat’sja i poljubil bomby*. Dokumenttitelns verb ”att sluta” (*perestat*) och ”att bli kär” (*poljubit*) i infinitiv skiljer sig från filmtitelns ”slutade” (*perestal*) och ”älskade” (*poljubil*) i preteritum. Preteritum signalerar i filmtiteln att historien ska berätta om en fullbordad process, medan infinitiv förvandlar dokumenttiteln till

¹⁹⁹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 23.

²⁰⁰ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 25.

²⁰¹ Barabanov. m.fl. Doktor Chaos. s. 3.

en instruktion som utlovar läsaren förklaringar för hur man slutar oroa sig och förälskar sig i oordning. Dokumentet fungerar som en bruksinstruktion, likt klubbens konferenstema 2025, där Valdajs sakkunniga förklarar hur mottagaren ska förstå och förhålla sig till världsläget.

5. Tolkning

I detta avsnitt tolkas textanalysens resultat ur den relationella aspekten sändare och mottagare eller produktion och konsumtion.²⁰² På Valdajs hemsida beskrivs deras verksamhet som kunskaps- och påverkansinriktad. Valdaj måste dock otvivelaktigt ta hänsyn till regimen agenda. Det faktum att klubben i ett repressivt samhälle får indirekt statlig finansiering och tillåts anordna panelsamtal där även Putin deltar indikerar ett villkorat handlingsutrymme. Valdaj har makt att genom sina texter skapa diskurser som kan gynna klubben och dess medlemmar på ett institutionellt plan i relation till ryska makthavare, eller tvärtom, reproducera diskurser för att bistå regimen i dess politiska ambitioner.

Detta kan förklara varför stridbara påståenden med kategorisk modalitet varvas med nyanserande passager, då det skenbara akademiska uttrycket kan dölja ideologisk tendens.²⁰³ Statistikens oklara bäring på sakinnehållet kan resultera i att den uppfattas som komplex och därmed stärka intrycket av vetenskaplig kompetens. De presentationsstrukturer som omgärdar ostyrkta påståenden tillåter författarna att hantera ideologiska argument som fakta. De innehar auktoritet i relation till andra deltagare och deras beskrivningar av verkligheten konstrueras som absoluta.²⁰⁴ När klubben skapar sin subjektsposition ”objektiv expert” kan de i egenskap av denna paketera om aktivistiska diskurser till sakliga bedömningar som syfta till att ”lugna” läsaren i kontexten av andra (västliga) aktörers alarmism.

På sin hemsida nämner Valdaj vilka personer som deltog på konferensen 2025 och vilka ämbeten dessa innehar.²⁰⁵ Den kan läsas på både engelska och ryska vilket reflekterar deras internationella profil. ”Doktor Kaos” målgrupp är troligtvis individer inom politik och opinionsbildning. Det förefaller osannolikt att personer utan särskilt sakintresse skulle upptäcka eller konsumera rapporten. Läsartilltalets implicita inkludering inbjuder mottagaren att ”tänka tillsammans” med författarna. När sändaren gör anspråk på att tala för mottagaren

²⁰² Fairclough. *Language and Power*. s. 155-172.

²⁰³ J, Nagle. Framing Irredentism. *Nations & Nationalism*. 32:1 (2026); E, Zannarini. Russia and the Responsibility to Protect. *Amsterdam Law Forum*. 15:2 (2023): s. 103; 20-21, 24-31.

²⁰⁴ Fairclough. *Language and Power*. s. 142-143.

²⁰⁵ Valdaj. *Polistentritjnyj mir: instruksija po primeneniju*. (u.å.).

<https://ru.valdaiclub.com/events/announcements/politsentrichnyy-mir-instruktsiya-po-primeneniyu-xxii-ezhagodnoe-zasedanie/>

menar Fairclough att eventuella intressekonflikter förbises: "One aspect of this reduction is that it serves corporate ideologies which stress the unity of a people at the expense of recognition of division of interest."²⁰⁶ Läsaren tillskrivs alltså samma position i diskursen som sändaren oaktat om det sammanfaller med mottagarens faktiska position.

Resultatet blir till att texten konstruerar två alternativ för läsaren: att sälla sig till experterna eller *de andra* som inte förstår. Europa konstrueras som detta avvikande kollektiv och polycentrismens enda förlorare. Det är därmed inte troligt att individer som identifierar sig med aktören är huvudmålgrupp. Alienationens syfte kan vara att anspela på diskursen om Ryssland och Europas fiendskap samt att möjliggöra för Valdaj att hävda meningsgemenskap med resterande aktörer. Textens antiuniversalism, NATO-kritik och idén om att väst utkämpar ett "proxykrig" mot Ryssland i Ukraina, härstammar från en antiglobalistisk, illiberal diskurs som bygger på en misstro mot etablissemangen i väst. Idéerna kan appellera till en inhemsk opinion men även antihegemoniska eller antiglobalistiska rörelser i väst, vilka är etablerade målgrupper för rysk utrikespåverkan.²⁰⁷ Valdaj menar att polycentrism innebär diversifiering av makt vilket kan vara riktat till läsare som identifierat sig med globala syd. Däremot utgör de troligtvis inte den primära målgruppen eftersom huvudsakligt fokus riktas mot USA.

Fokuset motiveras troligtvis av Trumps antiglobalism och utrikespolitiska kurs, vilket skulle kunna förklara intertextuella referenser till västerländsk populärkultur.²⁰⁸ Namnet på den amerikanska filmen *Tillbaka till framtiden* är titeln på ett dokumentavsnitt (*Nazad, v budusjtjeje*), och texten refererar även till Shakespeare och George Orwell.²⁰⁹ En distinktion görs också mellan Trump-administrationen och den generella kritiken som riktas mot väst. Detta skulle kunna vara ett försök att balansera den antivästliga diskursen med en vilja att etablera förtroende hos potentiella meningsfränder i väst. Ännu ett viktigt perspektiv är att rapportförfattarnas och Valdajklubbens position i relation till Kreml får antas gynnas av analyser som främjar ryska intressen. När Ryssland tillskrivs liten agens kan det bidra till en uppfattning om att landet inte har möjlighet att agera annorlunda, exempelvis i egenskap av krigförande makt. Sändaren behöver då inte förhålla sig till Rysslands krigföring i texten och undviker därmed att uppröra Kreml.

²⁰⁶ Fairclough. *Language and Power*. s. 143.

²⁰⁷ Pomerantsev. *The Kremlin's Information War*. s. 40-45; V, Tikhonov. *A war for the coming Multipolar World?: How Anti-Hegemonism sometimes evolves into a Pro-Putin stance among the South Korean Left*. *Korea Journal*. 65:2 (2025) s. 202-209; Lewis. *Contemporary Russian Messianism Under Putin*. s. 530-536.

²⁰⁸ Guerra. *From neo-Eurasianism to Trumpism*. s. 309-310, 328.

²⁰⁹ Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 10, 16-17.

6. Resultat

6.1 Sammanfattning resultat

I relation till frågeställningarna definieras den gamla världsordningen som en västerländsk strävan att påtvinga andra stater sitt eget värdesystem genom självtjänande globala institutioner. Föresatsen att skapa ett gemensamt regelverk byggt på universalism syftade endast till att rättfärdiga hegemonins orättvisor. Den nya ordningen är en regellös anarki där staters handlingsutrymme är bundet till militär och materiell makt och inte suveränitetsstatus. Den polycentriska ordningen bygger på lågintensiva krig och ad-hoc koalitioner. Ordningarna konstrueras genom klassificeringsscheman vilka framställer den polycentriska ordningen som jämlik och normal i jämförelsen med en regelbaserad ordning. I jämförelse med tidigare årsrapporter har värderingen av kaos utvecklats vidare; det konstrueras inte som en risk eller ens ett faktum, utan ett eftersträvansvärt och fördelaktigt scenario. Utgångspunkten är inte hur ett system kan utformas för att krig kan undvikas, utan att relativisera förekomsten av krig för att legitimera användningen av våld som ett verktyg för stater att uppnå utrikespolitiska mål.

Europa framställs som en irrelevant aktör, oförstående inför den liberala ordningens förfall samt obefogat misstänksam mot Ryssland. USA utmålas som den mäktigaste aktören och ett mer pragmatiskt land under Trumps nationellt orienterade utrikespolitik. Ukraina saknar subjektsposition och utgör endast ett spelfält för NATO:s kamp mot Ryssland. Ryssland och globala syd framställs som offer för västerländsk hegemoni. Ryssland påstås ha en realistisk verklighetsuppfattning och vara konstruktivt nog för att kunna anpassa sig efter omständigheterna. Dess politiska ledning är frånvarande i texten och rysk utrikespolitik objektiveras, alltså beskrivs som resultatet av en process i stället för en handling eller agentlösa skeenden. När Ryssland ges liten agens i förhållande till ett hegemoniskt väst så konstrueras också dess krig i Ukraina som en oundviklig följd av västs provokationer och inte som en följd av ett aktivt politiskt beslut. Texten kan behandla icke-belagda påståenden som objektiva observationer av verkligheten och ogiltigförklara alternativa tolkningar, med hjälp av kategorisk modalitet och presentationsstrukturer som skapar icke-faktisk kausalitet. På samma vis uttrycks skenbar opartiskhet stundom av ”akademisk”-kodade liksom, ofta aparta, statistiska inslag. Sändarens utredande expertroll stärker Valdajs relationella auktoritet. Inkluderande läsartilltal resulterar i uppfattningen att läsaren delar sändarens subjektsposition och att textens slutsatser är kollektiva. Effekten förstärks av exkluderingen av ett kollektiv med avvikande åsikter (väst) som beskrivs vara de enda som inte välkomnar polycentrismen.

När det liberala väst positioneras utanför den kollektiva subjektspositionen kan sändaren solidarisera sig med mottagare som inte identifierar sig med gruppen.

6.2 Förklaring

I detta avsnitt relateras undersökningens resultat till en kulturell och politisk kontext samt presenteras i förhållande till studiens teoretiska ramverk. Ur ett konstruktivt perspektiv kan språkliga tekniker som framställer vissa delar av verkligheten som ofrånkomliga och naturliga både reflektera och reproducera normer och idéer som rättfärdigar vissa strukturer och ogiltigförklarar alternativa diskurser. Inom internationella relationer definieras spelreglerna av det som vi uppfattar som normativt och rimligt, vilket i sin tur baseras på de diskurser som dominerar våra världsbilder.²¹⁰ När en regellös ordning konstrueras som det enda möjliga alternativet ogiltigförklaras förslag på andra normer för världsordningen.

I motsats till internationell rätt bygger textens polycentriska ordning på idén att ”stormakter” besitter rätten att leda sin regionala pol på bekostnad av ”småstaters” suveränitet.²¹¹ Ordning regleras inte av lagar utan av militär makt vilket lämnar mindre stater nära nog rättslösa. Texten framhåller detta som mer rättvist än andra alternativ då orättvisan, som uppstår av att systemet är byggt på ”den starkes rätt”, reduceras till ett olösligt dilemma:

Базовую проблему несправедливости, вызванной разными силовыми возможностями государств, решить невозможно. Но даже та система, что есть сейчас, справедливее той, что была раньше²¹²

Det basala problemet av orättvisa som orsakas av staters olika styrkeförmåga går inte att lösa. Men det system som finns nu är rättvisare än det som fanns innan

Dessutom menar rapporten att ett sådant stormaktscentrerat system utgör ett normaltillstånd sett ur ett historiskt perspektiv och att en annan ordning inte är praktiskt möjlig. Om ett sådant system är både ofrånkomligt, och enligt texten dessutom mer fördelaktigt än andra alternativ, behöver inte systemets orättvisor rättfärdigas. När globalt kaos och mindre staters underkastelse framställs som av naturen givna tillstånd bortom vår förmåga att förändra kan stormakter som förhåller sig ”rationellt” till spelreglerna inte skuldbeläggas. När Ryssland konstrueras som en aktör med liten agens vars agerande endast utgår från de villkor andra satt upp för dem, framstår landets agerande enkom som rationellt. När texten konstruerar världsordningen på ett sådant vis framställs Rysslands utrikespolitik som ett försök att korrigera geopolitiska avvikelser tillbaka till deras normativa utgångspunkter.

²¹⁰ Kratochwil. *Rules, Norms, and Decisions*. s. 5-12.

²¹¹ Kragh. *Historiens återkomst*. s. 174.

²¹² Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 28.

Textens förhållningssätt till staters suveränitetsstatus reflekterar Kremls synsätt. Kragh beskriver i sin bok hur Kreml hävdar att multipolaritet skapar jämbördighet mellan suveräna stater samtidigt som de ignorerar suveränitetsrätt i försvaret av sina interventioner i de områden som de betraktar som landets ”intressesfär”.²¹³ Textens avfärdande av humanitär intervention men rättfärdigande av irredentism och secessionism återspeglar Kremls växling mellan pluralistisk och solidarisk argumentation.²¹⁴ Diskurserna reflekterar idén om Russkij mir och försvarar Kremls rätt att sammanlänka folk och territorium som de anser tillhör Ryssland. Det är med hänvisning till denna diskurs som Kreml förvägrar Ukraina EU-medlemskap.²¹⁵ Valdajs beskrivning av Ukraina som en ”fråga” eller ”kris” reflekterar uppfattningen att staten inte är legitim, snarare en titel på ett utrikespolitiskt problem. I den regelbaserade ordningen utgör nationalstater basen men enligt Valdajs logik är aktörers handlingsutrymme, och i förlängningen suveränitet, avhängig deras förmåga till maktutövning. Således reflekterar rapporten idén om civilisatoriska poler, som tillika utgör ideologiskt argument för rysk expansionism, där stormakter allena innehar suveränitetstaus.

Trots att attityden till regional intervention härstammar från en imperialistisk diskurs, så tillskrivs Ryssland samma subjektsposition i texten som globala syd. Den solidaritet som hävdas bortser från att majoriteten av de länder som marginaliseras till följd av internationell ojämlikhet missgynnas av stormakters oinskränkta handlingsutrymme. Genom approprieringen av antikolonialism söker klubben skapa intressegemenskap med förtryckta stater. I diskursen är Ryssland både ett offer för och en motståndare till västs hegemoni medan Ukraina endast är ett objekt. Detta kan tolkas som ett uttryck för det sovjetiska narrativet om Sovjetunionen som antiimperialistisk motpol till väst – ett narrativ som har samexisterat med och bidragit till att dölja rysk imperialism.²¹⁶ Huruvida rysk imperialism bör kallas kolonialism ligger utanför uppsatsämnet, men det är slående att ett sådant ryskt narrativ som rättfärdigar övergrepp mot grannländer uppvisar lång kontinuitet. Så har Ukrainas kultur marginaliserats och landets självständighetskamp har i rysk propaganda skildrats som fascism, och på senare år även som ett verktyg för västs ”proxykrig” mot Ryssland.²¹⁷ Sådana narrativ fortlever även i rysk propaganda om Krimtatarerna, Krims ursprungsbefolkning, som har lång

²¹³ Kragh. *Historiens återkomst*. s. 172-176, 188-191.

²¹⁴ Gretsikij. Lukyanov Doctrine. s. 3-9, 20-21.

²¹⁵ Bodin, *Ryssland och Europa*. s. 172-187; Lewis. Contemporary Russian Messianism Under Putin. s. 545-460.

²¹⁶ B, Törnquist-Plewa & Y, Yurchuk. Memory politics in contemporary Ukraine: Reflections from the postcolonial perspective. *Memory Studies*. 12:6 (2019): s. 701; Kragh. *Historiens återkomst*. s. 126.

²¹⁷ Törnquist-Plewa & Yurchuk. Memory politics in contemporary Ukraine. s. 701-702, 713-714; L, Bilaniuk. Race, Media, and Postcoloniality: Ukraine Between Nationalism and Cosmopolitanism. *City & Society*. 28:3 (2016): s. 342-346; V, Chernetsky. Postcolonialism, Russia and Ukraine. *Urbandus Review*. 7 (2003): s. 32-44.

erfarenhet av rysk kolonialism och tvångsdeportationer.²¹⁸ I kampen mot Rysslands annektering av Krim har en allians utformas mellan Krimtatarerna och Ukraina.²¹⁹ Valdajs appropriation av antikolonialism kan således ses som ett exempel på denna dualitet i rysk kommunikation, där en offerposition i förhållande till väst maskerar landets imperialism.

Diskursen kan appellera till individer i antiimperialistiska läger som har svårt att identifiera den ryska aggressionen mot Ukraina som imperialism. Den ukrainska författaren Oksana Zabuzjko kritiserade västvärldens blindhet för rysk kolonialism i artikeln "No guilty people in the world?" som publicerades efter Bucha massakern 2022.²²⁰ Hon hänvisar till statsvetaren John Mearshiemers artikel "on why the West is principally responsible for the Ukrainian crisis". Liksom Valdaj delger han NATO ett ansvar i Rysslands anfallskrig och kriget kallas "den ukrainska konflikten"; en omskrivning likt Kremls "militära specialoperation". Även om invasionen fördöms så uppges Ukrainas närmande till väst som en delorsak. Resultatet blir att Ukraina frånskrivs rätten till agens som suverän stat, likt den subjektposition rapporten skapar. Även Gretskej hänvisar till Mearsheimer och menar att vissa forskare anammar putinistiska förklaringsmodeller när de enbart visar förståelse för Rysslands utsatta position, medan Ukraina i förlängningen tillskrivs skulden för invasionen.²²¹ Liknande uppfattningar har uttryckts av andra välrenommerade forskare och intellektuella i väst.²²² Diskurser som reducerar Ryssland till ett offer för väst kan motverka solidaritet med Ukraina, och har ibland använts som argument mot europeiskt stöd till Ukraina för "fredens skull".²²³

Textens reproduktion av en sådan diskurs kan även rikta sig till högernationalistiska rörelser. Viktor Orban och Fidez utlovade inofficiellt att bistå ryska intressen i EU. Deras valkampanj 2026 sände budskapet att EU-samarbetet och Ukraina-stödet riskerade att dra in

²¹⁸ L, Bidochko. Disinformation against Crimean Tatars in Russian Social Media: Communication Dynamics During the First Year of Russia's Full-Scale Invasion of Ukraine. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. 23:2 (2024): s. 81-88, 99-100.

²¹⁹ A, Charron. Crimean Tatars' Postcolonial Condition and Strategies of Cultural Decolonization in Maidan Ukraine. *Euxeinos: Governance & Culture in the Black Sea Region*. 9:28 (2019): s. 29-30, 41-42; D, Zimin. Voting Behaviour of Crimean Tatars 2012-2018: for or against Russia? *Journal of Southeast European & Black Sea Studies*. 19:2 (2019): s. 296-299. F, Tutku Aydin. Diaspora's War and Peace: Crimean Tatar Anti-colonial Struggle against Russia During the Russian-Ukraine War. *Nordic Journal of Migration Research*. 15:1 (2025): s. 3-6, 8-12.

²²⁰ O, Zabuzjko. No guilty people in the world? Reading Russian literature after the Bucha massacre. *Times Literary Supplement*. (22/04 2022).

²²¹ Gretskej. Lukyanov Doctrine. s. 4-7.

²²² E, Drajzkiewicz. Introduction: Anthropological Perspectives on War, Displacement, Humanitarianism and the Hierarchies of Knowledge in the Studies of the Conflict. *Social Anthropology / Anthropologie Sociale*. 31: 2 (2023): s. 119-124; Gretskej. Lukyanov Doctrine. s. 4; Tikhonov. A war for the coming Multipolar World? s. 203-206.

²²³ Tikhonov. A war for the coming Multipolar World? s. 203-205.

Ungern i krig.²²⁴ De påverkanskampanjer som Ryssland använder för att splittra opinionen i väst och urholka stödet för Ukraina grundar sig i Kremlanpassade diskurser, bland annat om Ryssland som offer för NATO.²²⁵ Porträttet av Trump som katalysator för polycentrismen, samt den stora agens som tillskrivs USA i förhållande till Ryssland, är konstruktioner som påminner om Dugins rörelse från eurasianism till trumpism.²²⁶ Konstruktionen av det liberala Europa som den sista utposten för den gamla ordningen tillåter texten att reproducera Kremls antivästliga narrativ utan att för den sakens skull alienera trumpister eller antiglobalistister i västvärlden. Om Ryssland kan göra gemensam sak med USA och dessa rörelser i väst så resulterar det i en försvagning av NATO och följaktligen även europeisk säkerhetsstruktur.²²⁷

Rysk nykonservatism återspeglas också i den antiuniversalistiska diskursen.²²⁸ Dessutom används ”polycentrism” framför ”multipolaritet” i enlighet med en bredare trend inom rörelsen.²²⁹ Polycentrism har en tydligare koppling till regionalism och stödjer idén att Ryssland inte bara är en pol utan ett regionalt maktcenter. Gällande antiuniversalism så uttrycker texten att respekt för internationell rätt inte bara är onödigt utan ickeönskvärt. Konsekvensen blir att den globala oppositionen mot den regelbaserade ordningen inte har något gemensamt värdesystem förutom aversionen mot just universalism och förespråkandet av partikularism.²³⁰ Här reflekteras Bodins mening att Russkij mir söker förvandla det partikularistiska till något universellt.²³¹ Att texten dessutom normaliserar krig som utgångspunkt och metod för att stimulera regionalisering kan kopplas till Bykova och Loves mening att anti-universalism förutsätter våld:

The philosophical tradition as one in which reason becomes sovereign in order to bring disputes to a peaceful resolution risks its own dissolution when it abandons universality in favor of particularism. Anti-universalist fervor thus becomes, at its limit, a profound rejection of peace and coherence.²³²

²²⁴ E, Inotai. Orban brings war into Hungarian living rooms. *Balkan insight*. (03/03 2026); SVT Nyheter. *Orban till Putin: Kan vara 'musen' som hjälper ryska 'lejonet'*. (12/04 2026). <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/orban-till-putin-kan-vara-musen-som-hjalper-ryska-lejonet>

²²⁵ Ulrika Oredsson. *Ryska påverkanskampanjer mer avancerade än man tidigare trott*. Lunds universitet. (09/06 2025) <https://www.lu.se/artikel/ryska-paverkanskampanjer-mer-avancerade-man-tidigare-trott>; A, Astapova. Russophones' Attitudes Towards Ukrainian Refugees in Estonia. *Social Anthropology / Anthropologie Sociale*. 31:2 (2023). s. 148-150.

²²⁶ Guerra. From neo-Eurasianism to Trumpism. s. 309-310, 328.

²²⁷ M, Geri. Understanding Russian Hybrid Warfare Against Europe in the Energy Sector and in the Future 'energy-resources-climate' Security Nexus. *Journal of Strategic Security*. 17:2 (2024): s. 19-20.

²²⁸ Bykova. & Love. Contemporary Russian conservatism. s. 4; Guerra. From neo-Eurasianism to Trumpism. s. 309-310.

²²⁹ Lagutina. m.fl. *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. s. 266-267, 278; Barabanov. m.fl. *Doktor Chaos*. s. 22

²³⁰ Bykova. & Love. Contemporary Russian conservatism. s. 6-8.

²³¹ Bodin. *Ryssland och Europa*. s. 187.

²³² Bykova. & Love. Contemporary Russian conservatism. s. 8.

Om det globala samspelet saknar gemensamma normer och regler existerar ingen värdegrund för vilken antiuniversalismen kan utforma sin ordning. I frånvaron av reglerande principer som kan begränsa makter vars utrikespolitik drivs av partikularistiska, civilisatoriska anspråk, kvarstår bara våldet som verktyg. Textens relativiserande av våld kan syfta till att normalisera krig för att rättfärdiga Rysslands expansionistiska metoder. I konstruktionen av krig reflekteras även kaosteorins antagande att somliga aktörer eftersträvar kaos. Texten förutsätter att ingen (stor) aktör kan eller vill implementera ordning, och därför blir lågintensiva krig ett normaltillstånd. Den globaliserade ekonomins ömsesidiga beroenden beskrivs ”dämpa” motsättningar som skulle kunnat leda till krig. Med hänvisning till kaoteorin kan det tolkas som en omskrivning för rysk hybridkrigföring. Beroendet av globala produktionskedjor har exempelvis utnyttjats i indirekt eller ekonomisk krigföring, där Ryssland exploaterar energiberoende eller matosäkerhet för att påverka staters ställningstagande till kriget.²³³

Genom att reproducera diskurser kring motstånd mot globalism, hegemoni och universalism i relation till polycentrism kan Valdajklubben etablera solidaritet med potentiella meningsfränder globalt under förespeglingen att man företräder en gemensam sak, eller skapa legitimitet för sitt budskap genom att framhålla likheter i analysen av problem och lösningar. Eftersom diskurserna i hög utsträckning sammanfaller med Kremels förklaringsmodeller så gynnar detta relationsbyggande regimen, men även Valdajs ställning i Ryssland oaktat textens faktiska genomslag globalt. När propagandaforum som *Russia Today* och *Sputnik* begränsas i EU blir alternativa kanaler för utrikespåverkan viktigare.²³⁴ Studien visar att analyserna i ”Doktor Kaos” i hög grad reproducerar regimtroga narrativ som bekräftar en redan realiserad utrikespolitisk kurs och budskapet ter sig anpassat till grupper som utgör prioriterade mål för rysk utrikespåverkan. Detta tyder på att Valdajklubbens kunskapssökande profil i dagsläget är illusorisk eftersom tankesmedjans regimberoende förefaller ha stärkts väsentligt sedan 2022, och att dess material produceras i syfte att sprida aktivistiska narrativ som främjar Kremels utrikespolitiska intressen. I relation till strategiskt kaos som politiskt verktyg kan rapporten snarast betraktas som ett påverkansmedel med potential att bistå Kremels hybridkrigföring

²³³ Geri. Understanding Russian Hybrid Warfare Against Europe in the Energy Sector and in the Future ‘energy-resources-climate’ Security Nexus. s. 15-25; Engelbrekt. Ukrainakriget och den regelbaserade världsordningen. s. 545-546, 555-556, 562-564.

²³⁴ J, Pamment. & D, Tsursumia. *Beyond Operation Doppelgänger*. (Psychological Defence Agency, 2025). s. 34-35, 72-75, 112, 150.

7. Avslutning

I denna kandidatuppsats har en diskursanalys genomförts av Valdajklubbens årsrapport för 2025, ”Doktor Kaos”. Mot bakgrund av klubbens internationella profil och nära kopplingar till Kreml har syftet varit att undersöka rapportens grad av oberoende i en tid av intensiv rysk utrikespåverkan i Europa. Studiens teoretiska ingångar har varit konstruktivism, strategisk kaosteori och rysk nykonservatism. Frågeställningarna rör konstruktionen av världsordningen och globala aktörer. Undersökningens resultat bekräftar hypotesen att dessa framställningar anpassas för att legitimera rysk utrikespolitik. Resultaten i relation till frågeställningarna visar att rapporten konstruerar global ojämlikhet och våld som oundvikliga förhållanden, sannolikt i syfte att framställa rysk politik som det enda möjliga handlingsalternativet. Den offerposition Ryssland tillskrivs förstärker intrycket att landet inte har möjlighet att agera annorlunda.

Diskursen om polycentrism innehåller uppfattningen att enkom stormakter är suveräna globala aktörer vilket rättfärdigar rysk expansionism. Det mer fördelaktiga porträttet av USA under Trump i jämförelse med Europa bör förstås som ett uttryck för deras respektive förhållningssätt till rysk aggression. Civilisatoriska krig framställs som naturgivna medan internationell rätt beskrivs som ett uttryck för västs hegemoni. Diskurserna kan appellera till grupper på båda sidor av det politiska spektrumet i väst och syfta till att undergräva stödet till Ukraina. Appropriation av antikolonialism möjliggör solidaritet med marginaliserade stater oaktat textens imperialistiska grundton. I förhållande till syftet har studien har visat att textens diskurser i hög grad sammanfaller med Kremls utrikeskommunikation och rättfärdigar rysk imperialism samt brott mot internationell rätt. Valdajs huvudsyfte förefaller i dagsläget vara att reproducera samt skapa egna narrativ som bistår Kremls intressen. Olika formella drag möjliggör för författarna att maskera ett aktivistiskt ärende bakom en position som sakpolitisk expertorganisation, vilket ger rapporten potential att fungera som verktyg för utrikespåverkan inom ramen av rysk hybridkrigföring. En framtida komparativ studie av rapporter publicerade från tankesmedjans tillkomst 2004 till idag skulle kunna belysa i vilken utsträckning Valdajs analyser har följt Rysslands politiska utveckling, samt hur klubbens grad av oberoende har förändrats över tid. Studien har exempelvis funnit att synen på ”kaos” har genomgått en evolution sedan 2018 i samklang med kursförändringar inom rysk utrikespolitik, samt en fokusförflyttning från eurasianism till trumpism. För att vidare kartlägga tankesmedjans roll i ryska försök till utrikespåverkan vore det relevant att studera rapporternas genomslag och klubbens samverkan med västerländska akademiska institutioner, i relation till de eventuella positionsförändringar som en sådan komparativ studie kan identifiera över tid.

8. Referensförteckning

Astapova, Anastasiya. 'Russophones' Attitudes Towards Ukrainian Refugees in Estonia. *Social Anthropology / Anthropologie Sociale*. 31:2 (2023): s. 148-150. <https://doi.org/10.3167/saas.2023.310209> (Hämtad 14-04-2025).

Axyonova, Vera. Responding to Crises in Authoritarian Environments. *Review of Policy Research*. 41:6 (2024): s. 941-960. <https://doi.org/10.1111/ropr.12601>. (Hämtad 25-02-2026).

Băcanu. Vasile, Mirela. Strategic chaos theory: a new framework for interpreting international relations in the era of global disorder. *Europolity: Continuity & Change in European Governance*. 19:1 (2026): s. 5-30. <https://doi.org/10.25019/europolity.2025.19.1.1> (Hämtad 27-01-2026).

Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Mir bez sverchderzjav. *Valdaj – Mezhdunarodnyj diskussionyj klub*. (Oktober, 2022). <https://valdaiclub.com/files/39600/> (Hämtad 12-06-2026).

Engelsk version: Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. A World Without Superpowers. *Valdai – Discussion Club*. (Oktober, 2022). <https://valdaiclub.com/files/39600/> (Hämtad 12-06-2026).

Barabanov, Oleg., Bepalov, Anton., Bordatjov, Timofej., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Doktor Chaos, ili Kak perestat' bojat'sja i poljubit' besporjadok. *Valdaj – Mezhdunarodnyj diskussionyj klub*. (September, 2025). <https://ru.valdaiclub.com/a/reports/doktor-khaos-ili-kak-perestat-boyatsya/> (Hämtad 15-12-2025).

Engelsk version: Barabanov, Oleg., Bepalov, Anton., Bordatjov, Timofej., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Doctor Chaos or: How to Stop Worrying and Love the Disorder. *Valdai – Discussion Club*. (September, 2025). <https://ru.valdaiclub.com/a/reports/doktor-khaos-ili-kak-perestat-boyatsya/> (Hämtad 27-01-2025).

Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Mir snizu vverch, ili Sjedery evrazijskoj architektury. *Valdaj – Mezhdunarodnyj diskussionyj klub*. (November, 2024). <https://ru.valdaiclub.com/files/49489/> (Hämtad 12-06-2026).

Engelsk version: Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. The World From the Bottom Up or The Masterpieces of Eurasian Architecture. *Valdai – Discussion Club*. (November, 2024). <https://valdaiclub.com/files/45847/> (Hämtad 12-06-2026).

Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Utopija mnogoobraznogo mira: kak prodolzjajetsja istorija. *Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub*. (Oktober, 2020). <https://ru.valdaiclub.com/files/35332/>

Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. History, To Be Continued: The Utopia of a Diverse World. *Valdai – Discussion Club*. (Oktober, 2020). <https://valdaiclub.com/files/31852/> (Hämtad 12-06-2026).

Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Vremja vzroslet', ili opravdanije anarhii. Kak otsutsvije mirovogo porjadka mozjet sposobstvovat' otvetstvennomu povedeniju gosudarstv. *Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub*. (September, 2019). <https://ru.valdaiclub.com/files/29490/> (Hämtad 12-06-2026).

Engelsk version: Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Time to Grow Up, or the Case for Anarchy. The absence of world order as a way to promote responsible behaviour by states. *Valdai – Discussion Club*. (September, 2019). <https://valdaiclub.com/files/26629/> (Hämtad 12-06-2026).

Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Zjizn' v osypajusjtjemsja mire. *Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub*. (Oktober, 2018). <https://ru.valdaiclub.com/files/22596/> (Hämtad 12-06-2026).

Engelsk version: Barabanov, Oleg., Bordatjov, Timofej., Lisovolik, Jaroslav., Lukjanov, Fjodor., Susjentsov, Andrej. & Timofejev, Ivan. Living in a Crumbling World. *Valdai – Discussion Club*. (Oktober, 2018). s. 10. <https://valdaiclub.com/files/20155/> (Hämtad 12-06-2026).

Barabasjin, Anton. Svideteli Chaosa. Anton Barabasjin o pjati postylatach rossijskoj "Teorii chaosa". *Riddle Russia*. (24/11 2025). <https://ridl.io/ru/svideteli-haosa/> (Hämtad 27-01-2025).

Barabasjin, Anton. & Graef, Alexander. *Thinking foreign policy in Russia: Think tanks and grand narratives*. Atlantic Council. (2019). <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/thinking-foreign-policy-in-russia-think-tanks-and-grand-narratives/> (Hämtad 25-02-2026).

Bidochko, Lesia. Disinformation against Crimean Tatars in Russian Social Media: Communication Dynamics During the First Year of Russia's Full-Scale Invasion of Ukraine. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. 23:2 (2024): s. 81-107. <https://doi.org/10.53779/LEBI1430> (Hämtad 08-05-2026).

Bilaniuk, L. Race, Media, and Postcoloniality: Ukraine Between Nationalism and Cosmopolitanism. *City & Society*. 28:3 (2016): s. 341-364.
<https://doi.org/10.1111/ciso.12096> (Hämtad 14-04-2026).

Bodin, Per-Arne. *Ryssland och Europa: en kort idéhistoria*. (Norma, 2025).

Bolognesi, Marianna M., Roberta Combei, Claudia., La Pietra Marta. & Masini, Francesca. What Makes an Awfully Good Oxymoron? *Language and Cognition*. 1 (2024): 242-262.
<https://doi.org/10.1017/langcog.2023.68> (Hämtad 19-05-2026).

Bykova, Maria. F. & Love, Jeff. Contemporary Russian conservatism: myth, violence, and the rejection of universality. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 1-10.
<https://doi.org/10.1007/s11212-026-09848-9> (Hämtad 2026-16-03).

Çağatay, Özdemir. *The Rise and Fall of the Eagle: an Assessment of the Liberal World Order*. (Apple Academic Press, 2024).

Cagiao y. Conde, Jorge. & Gagnon, Alain-G. *Federalism and Secession*. (Peter Lang, 2021).

Capgemini. *Who we are*. (u.å.). <https://www.capgemini.com/about-us/who-we-are/> (Hämtad 02-03-2026).

Charron, Austin. Crimean Tatars' Postcolonial Condition and Strategies of Cultural Decolonization in Mailand Ukraine. *Euxeinos: Governance & Culture in the Black Sea Region*. 9:28 (2019): s. 26-46. <https://gce.unisg.ch/de/euxeinos/issues/28/> (Hämtad 14-04-2026).

Chen, Qihan., Proctor, C. Patrick. & D. Silverman, Rebecca. Epistemic Modality in Upper Elementary Students' Argument Writing. *Reading and Writing*. 38: (2025): s. 1461-1482.
<https://doi.org/10.1007/s11145-024-10550-7>

Chernetsky, V. Postcolonialism, Russia and Ukraine. *Ulbandus Review*. 7 (2003): s. 31-62.
<https://www.jstor.org/stable/25748122> (Hämtad 26-05-2026).

Cross, Sharyl. & Okunev, Igor. Russia's Geopolitical Civilizational Narratives and Strategic Direction in the Contemporary Multipolar World Order. *Comparative Civilizations Review*. 92 (2025): 181-223. <https://scholarsarchive.byu.edu/ccr/vol92/iss1/17> (Hämtad 27-01-2026).

Donnelly, Jack. *Realism and International Relations*. (Cambridge University Press, 2000).

Drażkiewicz, Elżbieta. Introduction: Anthropological Perspectives on War, Displacement, Humanitarianism and the Hierarchies of Knowledge in the Studies of the Conflict. *Social Anthropology / Anthropologie Sociale*. 31:2 (2023): s. 119-126.
<https://doi.org/10.3167/saas.2023.310209> (Hämtad 14-02-2026).

Engelbrekt, Kjell. Ukrainakriget och den regelbaserade världsordningen. *Statsvetenskaplig Tidskrift*. 125:3 (2023): s. 545-572.

Engström, Maria. Conservatism as affect. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 459–464. <https://doi.org/10.1007/s11212-025-09834-7> (Hämtad 2026-16-03).

Fairclough, Norman. *Language and Power*. 3. uppl. (Routledge, 2015).

Geri, Maurizio. Understanding Russian Hybrid Warfare Against Europe in the Energy Sector and in the Future ‘energy-resources-climate’ Security Nexus. *Journal of Strategic Security*. 17:2 (2024): s. 15-34 <https://www.jstor.org/stable/48793907> (Hämtad 14-04-2026).

Glossary of Linguistic Terms. Epistemic Modality. (2003).
<https://glossary.sil.org/term/epistemic-modality> (Hämtad 05-04-2026).

Guerra, Nicola. From neo-Eurasianism to Trumpism: Aleksandr Dugin and the making of conservative internationalism. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 305–333.
<https://doi.org/10.1007/s11212-025-09820-z> (Hämtad 2026-16-03).

Hagberg, Carl. August. *Shakspeare's dramatiska arbeten*. (C. W. K. Gleerup, 1861).
<https://runeberg.org/hagberg/a/0245.html> (Hämtad 03-06-2026).

Hellspong, Lennart. & Ledin, Per. *Vägar Genom Texten*. (Lund: Studentlitteratur, 1997).

Igor, Gretskiy. Lukyanov Doctrine. *Saint Louis University Law Journal*. 64:1 (2019): s. 1-22.
<https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/stlulj64&i=3> (Hämtad 29-01-2026).

Ikenberry, John. G. (red.). *Power, Order, and Change in World Politics*. (Cambridge University Press, 2014).

Inotai, Edit. Orban brings war into Hungarian living rooms. *Balkan insight*. (03/03 2026).
<https://balkaninsight.com/2026/03/03/orban-brings-war-into-hungarian-living-rooms/rd/>
(Hämtad 08-05-2026).

Jorgensen, Marianne. & Philips, Louise. *Discourse Analysis: as Theory and Method*. (SAGE publications Ltd, 2014).

Kragh, Martin. *Historiens återkomst: Europa och världsordningens sammanbrott*. (Fri tanke, 2025).

Kratochwil, Friedrich. V. *Rules, Norms, and Decisions: On the Conditions of Practical and Legal Reasoning in International Relations and Domestic Affairs*. (Cambridge University Press, 1989).

Kösen, Mustafa. Gökcan. & Gezer, Gökce. Ş. Emotion Norms and International Securitization in Foreign Policy Analysis. *International Relations / Uluslararası İlişkiler*. 22:87 (2025): s. 85-104. <https://doi.org/10.33458/uidergisi.1682294> (Hämtad 04-02-2026).

Lagutina, Maria., Tsvetkova, Natalia. & Sergunin, Alexander. *The Routledge Handbook of Russian International Relations Studies*. Routledge, 2023.

Lewis, Charlie. Contemporary Russian Messianism Under Putin and Russian Foreign Policy in Ukraine and Syria. *Slavonic and East European Review*. 98:3 (2020): s. 531-559, <https://doi.org/10.5699/slaveasteurorev2.98.3.0531> (Hämtad 03-02-2026).

Nationalencyklopedin: ordböcker. Derjzjava. (u.å.) https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/ordb%C3%B6cker/search?d=ne_ru&s=%D0%B4%D0%B5%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%B2%D0%B0 (Hämtad 16-03-2026).

Nationalencyklopedin: ordböcker. Gosudarstvo. (u.å.) https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/ordb%C3%B6cker/search?d=ne_ru&s=%D0%B3%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE (Hämtad 25-05-2026).

Nationalencyklopedin: ordböcker. Osoznat'. (u.å.) https://www-ne-se.ludwig.lub.lu.se/ordb%C3%B6cker/search?d=ne_ru&s=%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%82%D1%8C (Hämtad 25-05-2026).

Mainar, Luis Miguel García. Kubrick's Doctor Strangelove. *Miscelánea: A Journal of English and American Studies*. 12 (1991): s. 93-105. https://doi.org/10.26754/ojs_misc/mj.199111820 (Hämtad 13-01-2026).

Nagle, John. Framing Irredentism. *Nations & Nationalism*. 32:1 (2026): s. 103-113. <https://doi.org/10.1111/nana.13101> (Hämtad 15-03-2026).

Omelicheva, Mariya. Influencers, Echo Chambers, and Epistemic Bubbles: Russia's Academic Discourse in the Wake of the War in Ukraine. *Ponars Eurasia Policy Memo*. 77 (2022): s. 1-6. https://bunny-wp-pullzone-a7uhvox9dj.b-cdn.net/wp-content/uploads/2022/05/Peppm777_Omelicheva_May2022.pdf (Hämtad 08-02-2026).

Pamment, James. & Tsurtsumia, Darejan. *Beyond Operation Doppelgänger*. (Psychological Defence Agency, 2025).

Piccoli, Erik. The Dugin network: multipolarity, traditionalism, and transnational liaisons in the West. *Studies in East European Thought*. 78 (2026): s. 335–354
<https://doi.org/10.1007/s11212-025-09807-w> (Hämtad 2026-16-03).

Pomerantsev, Peter. The Kremlin's Information War. *Journal of Democracy*. 26:4 (2015): s. 40-50. (Hämtad 29-01-2026).

Safranchuk, Ivan. A., Nesmashnyj, Alexander. D. & Chernov, Daniil. N. *International hierarchy expert survey: Wave III report*. (Russia in Global Affairs, 2025).
<https://eng.globalaffairs.ru/articles/international-hierarchy-report/> (Hämtad 09-03-2026).

Składanowski, Marcin., Smuniewski, Cezary. & Lukasik-Turecka, Agnieszka. The Media's Role in Preparing Russian Society for War with the West. *Journalism & Media* 6:2 (2025): s. 1-23. <https://doi.org/10.3390/journalmedia6020079> (Hämtad 24-05-2026).

Sloane, Wendy. & Raspopina, Aleksandra. (red.). *Kremlin Media Wars. Censorship and Control Since the Invasion of Ukraine*. (Taylor & Francis Group, 2025).

Spago, Džemal. *Rhetorical questions or rhetorical uses of questions?* (University of Mostar, 2016). [10.1515/exell-2017-0009](https://doi.org/10.1515/exell-2017-0009) (Hämtad 11-03-2026).

Stockholm International Peace Research Institute. *About SIPRI*. SIPRI. (u.å.).
<https://www.sipri.org/about> (Hämtad 02-03-2026).

SVT Nyheter. *Orban till Putin: Kan vara 'musen' som hjälper ryska 'lejonet'*. (12/04 2026).
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/orban-till-putin-kan-vara-musen-som-hjalper-ryska-lejonet>
(Hämtad 08-05-2026).

Tikhonov, Vladimir. A war for the coming Multipolar World?: How Anti-Hegemonism sometimes evolves into a Pro-Putin stance among the South Korean Left. *Korea Journal*. 65:2 (2025): s. 202-232. <https://doi.org/10.25024/kj.2025.65.2.202>. (Hämtad 27-01-2026).

Tsiouris, Mikael. *Modala hjälpverb i älvdalska*. Doktorsavhandling. (Uppsala universitet, 2026). <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:2053018/FULLTEXT01.pdf>

Tutku Aydin, Filiz. Diaspora's War and Peace: Crimean Tatar Anti-colonial Struggle against Russia During the Russian-Ukraine War. *Nordic Journal of Migration Research*. 15:1 (2025): s. 1-19. <https://www-jstor-org.ludwig.lub.lu.se/stable/48806967?seq=1> (Hämtad 14-04-2026).

Törnquist-Plewa, Barbara. & Yurchuk, Yuliya. Memory politics in contemporary Ukraine: Reflections from the postcolonial perspective. *Memory Studies*. 12:6. (2019): s. 699- 720. <https://journals-sagepub-com.ludwig.lub.lu.se/doi/pdf/10.1177/1750698017727806> (Hämtad 14-04-2026).

Ulrika Oredsson. *Ryska påverkanskampanjer mer avancerade än man tidigare trott*. Lunds universitet. (09/06 2025). <https://www.lu.se/artikel/ryska-paverkanskampanjer-mer-avancerade-man-tidigare-trott> (Hämtad 08-05-2026).

Uppsala universitet. *The Uppsala Conflict Data Program (UCDP)*. (Uppsala University, 2025). <https://www.uu.se/en/departement/peace-and-conflict-research/research/ucdp/> (Hämtad 02-03-2026).

Om Valdajs olika program: Valdaj. Programmes. (u.å.). <https://valdaiclub.com/programmes/> (Hämtad 06-12-2026).

Om Valdaj: Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub. *O "Valdaje": Tjto takoje "Valdaj"*. (u.å.). <https://ru.valdaiclub.com/about/valdai/> (Hämtad 25-05-2026).

Om konferensen 2025: Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub. *Polistentritjnyj mir: instruktsija po primeneniju*. (u.å.). <https://ru.valdaiclub.com/events/announcements/politsentrichnyy-mir-instruktsiya-po-primeneniyu-xxii-ezhegodnoe-zasedanie/> (Hämtad 23-05-2026).

Video med Putins intervju och tal: Valdaj – Mezjdunarodnyj diskussionyj klub. *XXII Jezjegodnoje zasedanie Mezjdunarodnogo diskussionnogo kluba "Valdaj"*. (u.å.). <https://ru.valdaiclub.com/events/own/xxii-ezhegodnoe-zasedanie-mezhdunarodnogo-diskussionnogo-kluba-valday/> (Hämtad 27-01-2026).

Vendil. Pallin, Carolina. & Oxenstierna, Susanne. *Russian Think Tanks and Soft Power*. (Totalförsvarets forskningsinstitut, 2017). <https://www.foi.se/rest-api/report/foi-r--4451--se> (Hämtad 25-02-2026).

World Bank Group. *Who we are*. (u.å.). <https://www.worldbank.org/ext/en/who-we-are> (Hämtad 02-03-2026).

Zabuzjko, Oksana. No guilty people in the world? Reading Russian literature after the Bucha massacre. *Times Literary Supplement*. (22/04 2022). <https://www.the-tls.co.uk/articles/russian-literature-bucha-massacre-essay-oksana-zabuzhko/> (Hämtad 04-05-2026).

Zannarini, Enrico. "Russia and the Responsibility to Protect." *Amsterdam Law Forum*. 15:2 (2023): s. 20-31. <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/amslawf15&id=46> (Hämtad 06-04-2026).

Zehfuss, Maja. *Constructivism in International Relations: the Politics of Reality*. (Cambridge University Press, 2009).

Zhavoronkov, Alexej. Russian Pseudo-conservatism in an International Context. *Studies in East European Thought*. 78:1/2 (2026): s. 435-441. <https://doi.org/10.1007/s11212-024-09659-w> (Hämtad 28-04-2026).

Zimin, Dmitry. Voting Behaviour of Crimean Tatars 2012-2018: for or against Russia? *Journal of Southeast European & Black Sea Studies*. 19:2 (2019): p. 293-313. <https://doi.org/10.1080/14683857.2019.1617944> (Hämtad 08-05-2026).